

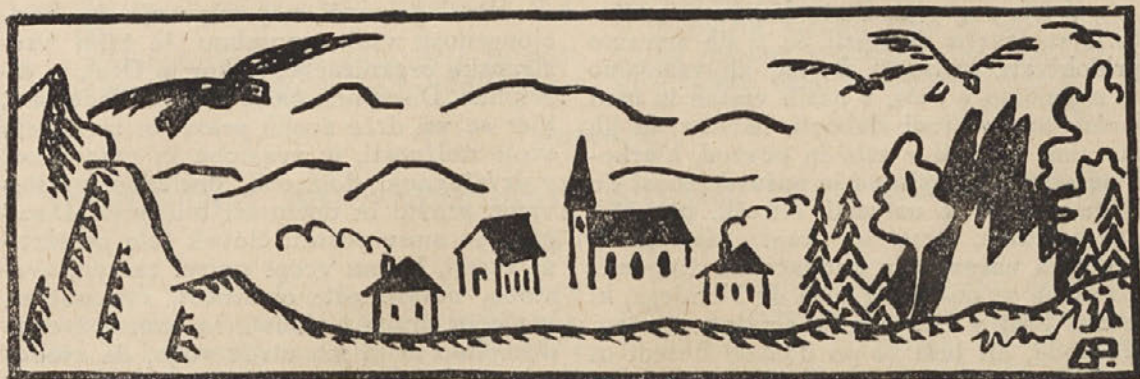
»Mladost«, orlovsko glasilo, izhaja v začetku vsakega meseca v Ljubljani. — List izdaja konzorcij »Mladosti« v Ljubljani. — Upravištvu je v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna, pritličje. — Naročnina je za člane Orlovske zveze 45 K, za vse druge 60 K na leto. — Posamezna številka velja 12 K. — Odgovorni urednik je Ludovik Tomažič. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Urejuje: **Jernej Hafner**, Ljubljana, župnišče pri Sv. Petru.

Orlovske potrebščine

ima v zalogi Gospodarski odsek Orlovske zveze v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna. Obračajte se edino nanj. Začasno priporoča in razpošilja:

Zlata knjiga slovenskih Orlov, nevezana	K 10—	Sprejemnica za člane (diplome)	K 6—
Vsak Orel jo mora docela poznati in se po njej ravnati.		Partiture za klavir orlovske him- ne, prostih vaj, vaditeljskih, za naraščaj itd. po K 5— in . . .	„ 10—
Mladinske in telovadne igre . . .	„ 10—	Trakovi z napisi za surke, vsak	„ 4—
Za slehernega načelnika ne- obhodno potreben učni pri- pomoček v telovadnici, zlasti še za one, ki vodijo naraščaj. Priporoča se tudi vsem šol- skim vodstvom.		Tekmovalne vaje za Maribor . . .	„ 12—
Mladeniška telovadna organiza- cija	„ 2—	Orlovske čepice (šte. 54—58)	„ 70—
To je sicer star pravilnik Or- lovske zveze, a še vedno upo- raben, posebno za ustanavlja- nje novih odsekov.		Majce	„ 77—
		Deke za konje, komad	„ 150—
		Mariborski znaki, komad	„ 2—
		Trobke za načelnike s trakom . . .	„ 80—
		Trobke za načelnice s trakom . . .	„ 70—
		Ajmo mi Sokoli	„ 6—
		Orlovski koledarček	„ 10—
		Zavojnina in poštnina se zaračuna posebej.	

Širimo pravega orlovskega duha!

Vse, kar je, bodisi dobro ali slabo, ima svoj duh. Živali s finim vonjem po samem duhu spoznajo daleč oddaljene predmete. Pes povoha stopinje in ve, čigava noga je tu hodila. Besedo duh rabimo tudi v prenešenem pomenu: duh resnice, duh božji, v duhu postave, narodni duh, demokratiški duh itd. Stvari, ki jasno kažejo na sebi znamenja, bistvene znake, lastnosti, n. pr. resnice, pravimo o njih, da so narejene v duhu resnice (iz sv. pisma veje duh resnice, duh božji); Gregorčičeva pesem: Njega ni! je spisana v narodnem duhu; Zlata knjiga Orlov je sestavljena v duhu katoliške vere.

Orel imej pravega orlovskega duha in tega duha širi med svojim narodom! Marsikje tožijo nam naklonjeni dobri ljudje, da temu ali onemu fantu, ali pa kar celemu odseku manjka pravega orlovskega duha. Ali je res pravi orlovski duh v naših vrstah, v naši zemlji premalo razširjen? Pomislimo!

Kakšen pa je orlovski duh? Duh postave je tisti duh, ki veje iz knjig, v katerih so pisane postave, iz božjih svetopisemskih knjig veje božji duh, narodne pesmi, noša, vezenine itd. dihaajo narodnega duha. Orlovski duh je potemtakem tisti duh, ki veje iz orlovskih knjig in spisov, potrjenih, izdanih in priporočenih od vodstva Orlov, in duh, v katerem so storjeni sklepi in dejanja po navodilih vodstva Orlov (občnega zbora, predsedstva in načelstva Orlov, ne pa vedno posameznih oseb ali odsekov).

Naše mišljenje, govorjenje in nastopanje je takrat orlovsko in v toliko, kadar in v kolikor se ravna po načelih Zlate knjige, točkah Poslovnika in Vadnika, sklepah občnih zborov in sej vodstva Orlov.

Iz uvodnega berila Zlate knjige (Berilo

iz knjige Makabejcev) diha gorečnost in ljubezen do Boga in do judstva, domovine. Kralj Antijoh je po svojih ministrih hotel potujčiti judovski narod in ga oropati njegove vere; Judje naj bi postali Grki: govorili naj bi vsi državljani Antiohijske države en jezik in častili iste bogove, da bi postala država bolj enotna in ujedinjena. Mnogi Judje so res odpadli od vere, navad in jezika očetov. Večina pa je ostala vzlic vsem grožnjam in krvavemu preganjanju od strani državnih oblastnikov verna svojim narodnim svetinjam. Ta pogum, to požrtvovalnost, samozavest in odločnost za težki kulturni boj so omahljivemu ljudstvu vlijli s svojim junaškim zgledom: stari mučenik Eleazar, ki je umrl »za predrage in presvete postave«, da zapusti mladeničem krepek zgled; junaška makabejska mati, »ki je z ženskim srcem združevala moško srčnost« in je raje umrla skupaj s svojimi sedmimi sinovi, kakor da bi bila odnehala od domače besede in vere; rodoljub Matatija in njegovi sinovi, uporna duhovska družina, ki je pustila hišo in vse svoje premoženje, zbežala v gore in se borila zoper sovražnike Boga in domovine na življenje in smrt, dokler ni potegnila za seboj celega mlačnega naroda v boj za njegove svetinje ter izbojevala čudovito zmago, svobodo narodu in pravico jeziku in veri očetov. — Bratje, sestre! Poglejmo v svoja srca, če živi v njih tak duh. In če spi, ga obudimo, kakor Makabejski bratje in sestre o pravem času, ker tak je pravi orlovski duh. Berimo na naših sestankih to berilo večkrat, dokler ne bomo goreli tudi mi: za čast božjo in svobodo ljudstva, za materni jezik in za vero očetov! In kadar bo zahteval čas, bomo tudi mi enaki Makabejcem, enaki levom in velikanom v svojih delih.

V IX. poglavjih Zlate knjige so našte- te in razložene čednosti, ki si jih moramo pridobivati, lastnosti, ki naj jih vzgajamo in negujemo v sebi, v naših vrstah in med ljudstvom, pa tudi slabosti, napake, ki jih moramo zatirati v sebi in povsod, kjerko- li se opazijo. Popisana je naša dolžnost do Boga, ki nas je ustvaril, odrešil, posvetil, nas vzdržuje, hrani in brani, očisti in krepi za naravno in nadnaravno življenje. Popisane so dolžnosti naše do bližnjega, ki je naš brat v Očetu in v Kristusu, našem Gospodu, ali tudi še po domači besedi in krvi. Popisana je ljubezen, s katero mora- mo ljubiti svoje roditelje, svojo rodno hi- šo, domačo zemljo in svoje ljudstvo. Tudi to je določeno, kako naj ljubimo svoje protivnike in sovražnike in kako naj uničue- mo njihove nakane. — Bratje, sestre! Premotrimo naše govorjenje in obnašanje, na- še delovanje in naše počivanje, naš trud in naše zabave, naše delo in naše boje, če diha iz njih pravi orlovski duh. Če ne, po- pravimo, kar je napak. Delajmo, dokler je dan. Odvrzimo dela teme in oblecimo orožje svetlobe. Omejimo svoje zabave in veselice, pomnožimo naše delo in požrt- vovalnost. Če smo bili majhni, bodimo ve- liki in delajmo — ne kakor otroci, ampak kakor možje, ker naš čas zahteva moč in velikanov po duhu. Prebirajmo in premiš- ljajmo, kaj nam oznanja naša Zlata knjiga, poiščimo si učenikov in razlagalcev in ne odnehajmo, dokler ne bodo prerोजना naša srca po njenih naukih. Pravi orlovski duh, ki veje iz nje, naj preveva vse naše miš- ljenje, govorjenje, obnašanje, delo, boj in počivanje, šalo in zabavo. Naše življenje ne bo prazno, ne dolgočasno, ne brez ko- risti. Blažen mir vesti, vesela zavest, ki se poraja iz storjene dolžnosti, izvršenih do- brih del in doprinešenih žrtev za dobro stvar, neskajeno veselje do dela in živ- ljenja lepih vzorov in vzvišenih ciljev, zdravje in moč duha in telesa bo naše pla- čilo.

Orli imamo najboljši Poslovnik, kar je natisnjenih v naši besedi. Jasno in določno označuje: ime, namen, sredstva, člane naše organizacije; pravice in dolžnosti članov, odbora, odbornikov, odseka, okrožja, Zve- ze (predsedstva, načelstva, vodstva, ob- čnega zbora); red pri sejah in občnih zbo- rih; poslovanje razsodišč, vodstvo nara- ščaja, naloge fantovskih večerov. Ureja versko življenje članov in odseka, sprejem in izključitev, krog in znak, varčevanje, razmerje do drugih organizacij, ustanovi- tev in razdružitvev, poslovanje in vodstvo knjig.

Podlaga moči, napredovanja in kori- stnosti vsake, posebno še tako vse- stranske organizacije, kakor je Orel, je di- sciplina. Disciplina pa je red, ki vlada tam, kjer se vsi drže svojih pravil in izvršujejo svoje dolžnosti, je zvestoba in natančnost v izvrševanju dolžnosti, dosledno spošto- vanje pravic in dolžnosti bližnjega. Dis- cipliniran more postati človek šele po skrb- ni vzgoji, ki mu vcepi smisel za red, zve- stobo, natančnost, obzirnost, samozataje- vanje in druge čednosti, ki skupaj tvorijo disciplino in ki mu utrde voljo, da svobo- dno, zadovoljno in stanovitno vrši, kar je njegova dolžnost.

Kako naj se vzgajamo po notranje, nam razlaga in predpisuje Zlata knjiga. Zu- nanji red pri tej potrebi vzgoji človeka za dobrega člana Orla pa določa in pred- pisuje naš Poslovnik. Ako torej hočemo postati ali ostati disciplinirani in s tem močna, napredujoča, koristna četa, moramo nujno upoštevati poleg naše Zlate knjige tudi pravila in določbe Poslovnika. S tem bo prišel in se ohranil red v vse na- še vrste, vršilo se bo koristno delo, rastla bo moč in število. Kar je dobro in prav urejeno, je tudi lepo in privlačno, zdravo in krepko. Ako se vsi točno ravnamo po Poslovniku in sklepah ter navodilih Zveze, ki ima dolžnost in pravico razlagati in do- polnjevati Poslovnik, se ne bomo nikoli sprli, bomo pridno in uspešno delovali, rasti in se krepili. Ako zanemarjamo, preziramo Poslovnikove določbe, se bomo kmalu sprli, zanemarili delo, zašli na na- pačna pota in škodovali organizaciji. Do- ber član torej mora natančno izpolnjevati vse določbe Poslovnika in opozarjati tudi druge člane nanje, ako se jih ne drže. Kdor dela drugače, nima pravega orlovskega duha, četudi je že 15 let član, ali predsed- nik, ali drugače visoko izobražen. Če pa se hočemo ravnati po Poslovniku, ga mora- mo najprvo dobro poznati! In da ga bomo poznali, ga moramo ponovno čitati in raz- mišljati ter se vaditi v postopanju po nje- govih določbah.

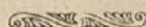
Ali mislim tako in se ravnam na ta način po Poslovniku? Ako ne, nimam pra- vege duha in se moram potruditi, da si ga kmalu pridobim. Če v odseku manjka tega duha, moram skrbeti, da oživim v njem, predvsem v odbornikih, tega duha, sicer bo odsek prejalislej začel hirati in razpadati. Ne veselje in zabav, ne denarja in prostora, obleke itd., ampak orlovskega duha nam najbolj in najprej manjka. Vzeli bo- mo torej v eno roko Zlato knjigo, v drugo

pa Poslovnik in se bomo vzgajali v prave Orle.

Videli bodo ljudje naše delo in naše lepe, koristne uspehe in bodo tudi oni ta-

ko storili. Tako, bratje in sestre, bomo Orli in Orlice vzgajali sebe in naše ljudstvo, ki ga ljubimo z gorečnostjo mladih src, v nov, boljši, lepši in srečnejši narod.

Jernej Hafner.

Spomenica jugoslovanskih škofov proti uvedbi sokolstva v šole.

Orel je organizacija poštene krščanske slovenske mladine. Vso slovensko mladino, ki krščansko misli in živi, hoče združiti, jo izobraževati umsko, нравno in telesno ter po nji vzbujati, utrjevati in ogrevati ljudstvo za krščansko mišljenje in življenje.

Verski temelj in cilji Orla vzbujajo srd pri nasprotnikih katoliške vere. Sovražniki vere sovražijo tudi vse, kar vero spoštuje in brani: Cerkev, duhovnike, verske družbe in vse organizacije, ki temelje na verskih načelih, zlasti Orla.

Svobode združevanja nam ne morejo vzeti. S koli in psovkami Orla ni bilo mogoče ubiti. Zato poskušajo drugače: skušajo mu izpodnesti tla, ugrabiti mu, naraščaj z nasilno sokolsko vzgojo.

Zamislili so si na vsesokolskem zletu v Novem Sadu l. 1919. načrt, po katerem naj bi državna oblast s svojo močjo in denarjem olajšala vpliv na vzgojo naroda Sokolu, druge telovadne organizacije pa ovirala v njihovem delovanju ali pa jih naravnost prepovedala. Ne le sokolska telovadba, ampak tudi sokolska brezverska vzgoja naj bi dobila vstop v šole in v karsne, odkoder naj bi izginil znak krščanstva: križ. Z državno močjo in denarjem naj bi Sokoli vzgajali telesno in duševno tudi našo slovensko mladino v sokolskem duhu!

V dveh letih po narodnem osvoboje-nju so se Sokoli še tesneje zvezali s češkimi brati, ki so najodločnejši protivniki katoliške vere, doma pa so s pomočjo vplivnih politikov in uradnikov na vso moč delovali, da si pribere vpliv na državno vodstvo in izpeljejo svoj nasilni načrt. Pri tem jim ni težko za telesno vzgojo, ker je telovadba že davno obvezen predmet v šolah, kolikor za širjenje brezverstva pod nedolžnim plaščem telovadske in нравne vzgoje. Globokoverni kmet in delavec naj s svojimi žulji zidata telovadnice, v katerih bodo za ljudski denar sokolski vadi-telji otrokom vcepljali mržnjo do katoliške Cerkve, vere in duhovnika ter ozna-njali nov »sokolski evangelijski«, učili novo »sokolsko vero«!

Naši svobodomisleci so naleteli na odpor s temi poizkusi. Poklicani čuvarji katoliške vere, poglavarji v Cerkvi, jugoslovanski škofje, so izročili dne 14. febru- arja t. l. vladarju države, predsedniku mi- nistrskega sveta ter ministra prosvete in bogočastja sledečo spomenico. Katoliško časopisje naše dežele že od januarja sem često poroča o tej zadevi. Vršil se že pravi kulturni boj za šolo. V ospredju tega boja pa stojita obe telovadni odgizacijai. Za naše pravice nastopa verno ljudstvo, ka- toliška Cerkev in ljudska stranka. Naša čista načela, naše neumorno delo in naša molitev bo zmagala v boju za krst častni in svobodo zlato!

Orel zre mirno v sinje višave,
strele in gromi ga ne plaše!
Z nebne višine Orla bo sila
krivdo in sužnost razbila vsekdar!

Ministrstvo prosvete kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, oddelek za osnovni pouk, je bilo 19. januarja 1920, pod št. 274, izdalo naredbu, s katero naj bi se v šole uvedla telovadba po sokolskem sistemu, obenem pa tudi vzgoja v sokolskem duhu. Ker je bila vlada opozorjena, da bi izvajanje te naredbe v Sloveniji od strani katoliškega ljudstva izzvalo odpor, je minister Trifunović prerogativo sokolstva po gori imenovani naredbi z odlokom z dne 12. maja 1920, pod št. 4292, ukinil. Ne meneč se zato, je Pribičević, ko je prevzel ministrstvo prosvete, izdal naredbu dne 4. oktobra 1920, pod št. 14.028, v kateri proti odloku ministra Trifunovića zopet hoče v šole uvesti pouk in vzgojo šolske mladine izključno po idejah sokolstva (točka 4, podtočka g).

Preden označimo, kakšna je vzgoja mladine v sokolskem duhu, moramo pibiti, da se s to naredbu očividno krši zakon. Dokler namreč ustavo- dajna skupščina ne sklène novega šol. zakona za kralj. SHS, velja v Sloveniji dosedanji od 25./5. 1868, kateri določa, da mora vzgoja biti verskonravna, za katolike torej po načelih in naukih njihove cerkve. Minister pa nima pravice še vedno ve- ljavnega zakona potom naredbe prelomiti, toda očividno ga prelamlja, ker uvaža v šolo vzgojo, ki bistveno nasprotuje po sedanjem zakonu zajamčeni verskonravni vzgoji.

Sokolska vzgoja se pa tudi zakonitim potom ne bo mogla ljudstvu vsiliti, ker kruto žali svo- bodo vesti in verskega prepričanja otrok, staršev in učiteljev: Da je pa ta vzgoja res proti kat. duhu in proti krščanstvu, da, celo ateistična, je za Slo- venijo lahko dokazati, tako po žalostnih doseda- njih izkušnjah kakor po izjavah sokolskih pred- stavnikov samih.

Slovenski Sokol je svoj čas res bil le narodno telovadno društvo, a soditi ga moramo po tem, kakor se je razvil in kaj je danes. Že nekako 20 let sem je Sokol v Sloveniji prenehal biti nadstrankarsko, izključno narodno telovadno društvo, marveč se je tekom let izprevrgel v **bojno organizacijo liberalne, danes demokratske stranke**, tako da danes ni eden Slovenec, ki priznava načela krščanska, pa je obenem poučen dovolj o sokolstvu, ne more biti član Sokola.

Treba je predvsem poudarjati, da je slovenski Sokol sledil zvesto stopnjam češkega Sokola. Češki Sokol pa se je leta 1910. na svojem občnem zboru 28. listopada očito postavil na protikatoliško stališče, ko je sprejel resolucijo, »da se v sokolska društva ne smejo sprejemati kot člani pripadniki klerikalnih društev«. Kaj se ima razumeti pod besedo »klerikalizem«, pa nam pove službeni »Vestnik sokolský«, 6. maja 1920, stran 201, s sledečimi besedami: »Vprašanje klerikalizma je vprašanje vere, pri nas v prvi vrsti vprašanje katoličanstva. Katolicizem je klerikalizem ves in vedno. Kdor ne služi težnjam klerikalnim, ta je na prosto slab katolik. Pravi katolik je in mora biti klerikalec. **Zato smo in moramo biti proti katolicizmu.**« Ali češki Sokol ni samo proti katoličanstvu, ampak proti vsaki veri sploh. Kajti v istem »Vestniku Sokolskem« čitamo o Sokolih: »Ako smo misleči ljudje 20. veka, **smo in moramo biti proti veri.**« Toda uradno glasilo češkega Sokola gre še dalje. V sedmi številki z dne 8. aprila 1920 se vprašuje Sokoli: »Ali mar imate v žilah še vedno oni strup iz Judeje, ki ga nam je vanje vlila rimsko-katoliška cerkev?« In dalje izvaja »Vestnik«, da sokolstvo donaja človeštvu novo vero namesto krščanske: »S Tyršem verujemo, da obstoja samo živa materija, obdarjena s silo, kojo moremo imenovati kakor nam drago: ali silo ali naposled božanski duh.«

Ta goli antikrščanski naturalizem, ki ga češko sokolstvo javno in očito brez vsakršnih ovinkov izpoveduje, je postal **duševna last, program in smer tudi slovenskega sokolstva**. Sam znani načelnik slovenskega Sokola St. Vidmar je na glavni skupščini Sokolskega Saveza 1920. leta izjavil: »Gremo po češkem potu in bomo šli tudi v bodoče.« Tako tudi češko sokolstvo naglašajo: »Naši cilji so istovetni s cilji sokolstva v Jugoslaviji.« (Vestnik Sokolski 21. okt. 1920, str. 507.) Pa sam Jugoslovanski sokolski koledar 1920, stran 70, izjavlja, da je »duh češkega sokolstva zavladal tudi nad našim sokolstvom«. Sicer pa sta Jugoslovanski in Češki Sokol med seboj v bistveni zvezi in imata skupno višje vodstvo, od katerega sprejemata kulturno smer in direktive.

Dosledno po teh načelih je Slovenski Sokol leta 1913. v svojem uradnem »Sokolskem Vestniku« (marca 1913, stran 23) po znanem svojem vodji dr. Pestotniku izjavil, da je **»krščanski svetovni nazor v ostrem nasprotju s tendencami sokolstva**. Cerkveno klerikalni nazor se pa naslanja na temelj vere, a svetovni nazor Sokola temelji na izkustvu empirične znanosti, svobodnega mišljenja in prepričanja.« Toda že leto prej, 11. februarja 1921, je isti dr. Pestotnik kot avtoritativna oseba v slovenskem sokolstvu na tretjem občnem zboru Sokolske župe Ljubljana izjavil: **»Brez pobeodosnega kulturnega boja ne pričakujemo trajne pobeде sokolskih idej.**« V »Sokolskem Vestniku«, tretji letnik, stran 41, pa čitamo: »Kot kulturni in misleči ljudje ne moremo biti prijatelji nobene dogmatične in hierarhične cerkve; naravno je tudi, da nikakor ne moremo simpatizirati s cerkvami te vrste.«

Kar se pa tiče posebič prosvetne delavnosti Sokola, opozarjamo na predavanja, ki se uradno od strani prosvetnokulturnega odseka Sokola prirejajo za njegove člane. Na takem ciklu predavanj meseca aprila 1920. leta v Zagrebu je predavatelj Irušan Grubić učil, da svet ni od Boga ustvarjen, da je sveto pismo židovska mitologija in da je svet in božanstvo eno in isto. Na tretjem predavanju se brezsmrtnost duše označuje kot fantazija in trdi: »Vso to zgradbo starega praznoverstva, katero je zgradilo krščanstvo, je treba razrušiti, zgraditi moderno in novo zgradbo, ki temelji na načelu, da je vse samo eno: materija.« A katoliška cerkev se v tem predavanju označuje kot največja neprijateljica človeštva, »ker propoveduje vero v brezsmrtnost duše in s tem počenja največji zločin, ugajajoč egoizmu poedincev«. Na temelju teh načel se je leta 1920. izdelal program za predavanja po vseh sokolskih društvih, je torej cela ta stvar programatična, sistematična, ne pa zgolj slučajna. Ta akcija stoji pod vodstvom predsednika kulturnoprosvetnega oddelka, dr. Bogunovića, od kojega poteka tudi misel, da naj dobi Sokol monopol za prosvetno delo v celi državi. (Sokolski glasnik 1920, stran 34.) Ta Bogunović je sam v »Novostih« (25. julija 1920) v celi seriji člankov dokazoval, **da je kulturni program sokolstva protikatoliški in proticerkveni, svobodomiseln, vsled česar se ne more več trditi, da bi bil Sokol izvenstrankarska, obče-narodna, kulturna organizacija**, ampak je to organizacija z izrazito strankarskim, antikrščanskim, svobodomiselnim programom, o katerem piše »Sokolski glasnik« (1920, stran 422), da **»bo zamenil krščanstvo**«.

V istem pravcu se vrši sokolsko delo med nežno mladino, med takozvanim naraščajem, za katerega se izdaja »Sokolice«. V tem listu se uvažajo novi prazniki v nasprotju s krščanskimi, »Praznik spomladai«, »Bratstva« itd., in se razlaga njihov pomen čisto s poganškega stališča, oboževanje gole prirode, prirodnih sil in materializma, kar se naziva »evgenika kot religija bodočnosti«.

Ako se torej stvar premisli do dna, gre sokolstvo v Sloveniji in deloma tudi že v Hrvatski za tem, da se uvede goli naturalizem, ki izključuje v zadnjih posledicah vero v Boga sploh.

Srbski Sokol, srbsko četništvo, niso šli po tem potu, ker visoko cenijo svojo dedno vero, ki je varovala srbski narod pred zaslužnjem. Zato najdemo v »Četniku« dr. M. Popovičevem 1912 priseg, ki se glasi: »Vernost Bogu i državnome glavaru.« Sokol pa je za Sokolice to priseg tako le izpremenil: »Veran otažbini i državnome glavaru.« (»Sokolice«, 1920 I. stran 3.) Tako je sokolski ideji nasprotno in sovražno že samo ime božje! Čisto naravno je, da je tudi vsa vzgoja naraščaja v nasprotju s krščansko idejo o Bogu in njegovih zapovedih.

Iz tega sledi z vso jasnostjo: Uvedba sokolske ideje in vzgoje v zvezi s telovadnim poukom, ki se je na naših šolah vršil dozdej brez vsakega strankarskega ali svetovnonazornega ozadja, pomeni uvedbo novega vzgojnega principa, ki je protiven zakonu, svobodi vesti in verskega prepričanja ogromne večine katoliškega ljudstva. Ker se to prepričanje ne more učititi, je jasno, da državna naučna naprava s tako naredbo sama izziva **na hujši boj, boj podanikov proti krivičnemu nasilju, kulturni boj**. Vlada in vsi naši vodilni državniki ga smatrajo za pogubnega državi, narodnemu edinstvu in bratski slogi in so ga že večkrat svečano obsodili in odklanjali. Zato je, ako se jako milo izrazimo, zelo čudno, kako bi moglo ministrstvo prosvete ta svečani princip državne modrosti

in dalekovidnosti s svojimi proti svobodi vesti naperjenimi naredbami tako kruto kršiti in tako rušiti vero in zaupanje v državo, in kako bi moglo tako-rekoč s preziranjem iti preko vseh posledic, ki morajo iz takega postopanja nujno nastati.

Je pa ta naredba tudi s **pedagoškega stališča** najhujše obsodbe vredna. Na eni strani se v šoli vrši versko-nravni pouk, na drugi pa naj se mladina v isti šoli bega s protikrščanskimi načeli. Šola naj zida in obenem podira in tako sama sebe pobija. Na ta način se ruši avtoriteta učiteljstva, mladina se izpostavlja hudim duševnim bojem, v mlada srca se seje medsebojno sovraštvo in šola se iz učilnice plemenitih čustev izpreminja v bojišče strankarskih strasti. Otroci bi sovražili učitelja, učitelj bi se postavil v nasprotje s starši, med seboj bi se deca delila v dva nasprotna tabora. Nastal bi razdor, ki bi je v obraz namenom, ki jih ima doseči šola tako po zakonih kraljevine Srbije, kakor po zakonih naših dežel.

Naša šola že itak propada, ker se tolerira, da se izven šole mladina vlačí v strankarske bogopozabne organizacije. Učni uspehi so čedalje slabši, mladina se je odučila spoštovati kakršnosvobodi avtoriteto. Vsled vedno večje nebrzdane svobode se otroci že v nežni mladosti odtegujejo vplivu mirnega, blažilnega pedagoškega dela ter potezajo v vrtinec javnega življenja in nje, deloma razburjajočih ter demoralizujočih vprašanj. Spričo tega je — milo rečeno — skrajno nespametno, če najvišja učna naprava ta pogubonosni proces pospešuje z naredbami, ki avtoritativno uvažajo v šolo strankarstvo, politične strasti in povod k razporu.

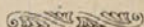
In res že prihajajo poročila iz srednjih šol, kako je izvajanje naredbe ministra Pribičevića privedlo do ostrih sporov, debat in mučnih incidentov, ki morajo avtoriteto šolstva popolnoma

izpodkopati, med učitelji in učenci napraviti nepremostljiv prepad in učence same razdvojiti. In čim dalje bo to šlo, tem hujše bo, ker najnevarnejši in najljutejši je boj za kulturna načela.

Zato proti imenovani naredbi **svečano protestiramo**: Protestiramo proti takemu očitnemu kršenju svobode in vesti in verskega prepričanja ter proti taki brezobzirni žalitvi verskega čuta katoliških staršev, otrok in učiteljev, protestiramo ne samo kot katoličani, temveč tudi kot državljani Jugoslavije. Mi vsi vemo, kaj krščanska vera in krščansko versko čuvstvovanje pomeni v zgodovini jugoslovanskega naroda. Naši pradedje so preli-vali kri za svobodo svojega naroda v znamenju križa. »Z Bogom za domovino« je bilo geslo rajnega velikega vojvode Mišića; nič velikega se ni storilo v korist naše domovine brez blagoslova božjega in krščanske vere. Zato more le tisti, ki ne želi dobro Jugoslaviji, odrejati, da se v naše šole uvede vzgoja po protikrščanskih in celo brezbožnih načelih. Upamo, da bo vlada uvidela pogubnost in kvarnost te naredbe ministrstva za prosveto, da bo uvidela, da bi prosvetna politika v takem duhu vedla do katastrofalnih posledic, da bi razdrla slogo in edinstvo, ki je neobhodno potrebna za obstoj in razvoj naše ljubljene domovine.

Zato dvigamo svoj glas in zahtevamo, da se **naredba ministrstva prosvete od 4. oktobra 1920 pod št. 14.028 ukine za področje šol, katere obiskuje katoliška mladina**, in telovadni pouk v teh šolah uredi po načelih zdrave pedagogike, brez strankarske in kulturnobojne podlage, neodvisno od vsakršnih izvenšolskih vplivov in v skladu z verskonravno vzgojo, katera velja v naših šolah in katere si katoličani ne dajo vzeti za nobeno ceno.

Dr. Bauer, nadškof zagrebški; **dr. Jeglič**, knezškof ljubljanski; **dr. Aksamović**, škof djakovski.

Nekaj opazk k zdravstvu.

Dr. Justin.

(Dalje.)

Učenjaki, ki so se pečali s tem vprašanjem, so vzeli delavca, krepkega mladeniča, v službo in mu naložili nalogo, naj pride več dni zapored v drvarnico, da razžaga kup dolgih polen v male kosce. Vsak dan je ta mladenič, ki je tudi stanoval v stanovanju najemnikov, začel delo ob gotovem času, vsak dan vstal isti čas, vsak dan šel počivat ob isti uri. Opazovali so ga lahko neopaženo vsak trenutek. Vedeli so natančno, da je vsak dan zavžil gotovo količino jedil, ki so bila po količini sestavljena enako vredno. Zapazili so, da se je mladenič-drvar po gotovem času dela vsak dan utrudil, si obrisal znoj in se avtomatično odpočil. Ta čas od početka dela do začetka utrujenosti je bil vedno zaznamovan. Po gotovi dobi, n. pr. po 20 minutah dela nastopi utrujenost rok.

Nekega dne temu mladenci vbrizgajo pod kožo njegovih rok v nadlehti spolno seme živalskega izvora gotove količine in

dotični dan so ga posebno natančno opazovali, koliko časa bo trajalo, da se utrudijo njegove roke. Pri večkratnem poizkusu te vrste so konstatirali, da je doba od početka dela do začetka utrujenosti pri meroma veliko daljša, da, nekaj dni se mladenič sploh ni dosti utrudil in če se je že utrudil, se je zelo hitro zopet odpočil. Ta poizkus je dal mnogo misliti. Gotovo je bilo, da je spolno seme, ki so mu ga vbrizgali pod kožo, prišlo v kri in se razneslo po vsem telesu, osobito na delovne dele, ker so ravno ti deli najbolj napolnjeni s krvjo. Prisotnost sperme (spolnega semena) v krvi je torej v gotovi vzročni zvezi z vztrajnostjo pri delu cziroma z neutrudljivostjo, tako da smemo trditi, da je ravno v mladeniški moči, v njegovi srbitosti in v njegovi neugnanosti znak neporabljenega spolne moči. Resorbacija teh snovi v kri ima torej vpliv na celotni organizem, osobito za mišičevje in živčevje.

— Zato je tako važno, da se čas te pubertetne dobe (dozorevanja) temu primerno preživi. Na eni strani mora vzgojitelj voditi nad mladeničem nadzorstvo, da ne prekoraci meja poštenja in ne pusti, da bi ga obvladala nebrzdanost, na drugi strani pa nuditi priliko tej neugnanosti, da se udeležuje in poplemeniti. Z dobrotnimi, toda bolj krepkimi besedami kot se nagovori otrok, z veseljem in prostim izrazom na obrazu, tuintam z odpuščanjem, tja in sem pa z energično zavrtnitvijo, toda nikoli pretrdo besedo je treba vplivati na mladeniča, da se podvrže z veseljem in prostovoljno našemu vodstvu. Na drugi strani pa moramo njegovi neugnanosti dati prilike, da se pridruži telovadcu ali da goji sport, da ima veselje z delom. — Pri vsem tem pa moramo paziti, da sprejme nase in nosi težo dela in discipline pač tako, da vsega tega ne občuti kot breme, ker prevladuje trenutno veselje do gibanja, do razmaha skrite energije. To bi bilo nekaj bistva umetnosti vzgojne metode mladine v pubertetni dobi.

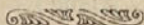
Nekaj tipičnega (zglednega) in temu odgovarajočega sem videl pri naših Bosancih, Srbih in sploh pri teh otroško dobrih, toda tudi groznih ljudeh, kakor je pač kdo znal z njimi ravnati.

»Šta, momče, kako Ti ide?« — »E, pa dobro, gospodine. Kako Tebi?« — S tem je bilo njegovo zaupanje pridobljeno. »Čuješ, trebam nešto! Znaš, ali je vrlo opasno!« — »Pa neka, gospodine, ja ću učiniti i to!« S tem je bila njegova volja s

ponosom i udanostjo pridobljena. Prepričan sem bil, da mi izvrši najtežje delo. Dolgčas je njemu nekaj groznega, razmah spočitih sil pa njegova potreba. In če to vrlo težko in opasno preneseš na samopremažovanje, na plemenito odpuščanje, disciplino, red itd., pa imaš v rokah zaklad. Telovadba s svojo lastnostjo, da človeka navduši za telesne napore, zahteva obenem tudi red in disciplino; sport, osobito oni sport, pri katerem tekmujejo tudi duhovi in so obenem mlade sile navezane tudi na red in disciplino, take vrste telesne in duševne vaje so silno pripravne za mlade ljudi. Pri njih se mora telo in duh primerno vzgajati. V borbi duha s telesom, ki je v telovadski vzgoji Orlov predpisana, je pa že bistveno doseženo vse, kar je treba, da se mladi človek navadi vladati samega sebe, podvreči svoje slepe nagone in strasti svoji, po veri in razumu razsvetljeni volji. Pozneje bo duh nadkrijeval, to vsakdo čuti in zato je smotreno v Orlu tudi to preskrbljeno.

Videlej smo, kako daleč sega mladeniška moč, zato se je vrglo vse na mladino, kar hoče imeti prihodnost. Izrabiti njeno energijo v dobro stran ali v slabo, vzgojiti mladeniča v treznega človeka, ki se obvlada, ali uvesti ga v prilike brezkontrolne svobodomislenosti, v katerih močno telo mora postati vsled slabotne volje suženj neukročenih strasti, ob tem se ločita telovadni organizaciji našega naroda, obe pa operirata z energijo mladih teles.

(Dalje prih.)

Tekme in javna telovadba F. G. S. P. F. v Metzu

25. julija 1920.

V soboto, dne 24. julija 1920, zjutraj je bil naval občinstva na vzhodni vlak, ki je imel oditi iz kolodvora L'Est v Parizu, izvanredno velik. V zgodnji jutranji uri so se začele zbirati čete mladih katoliških telovadcev, članov F. G. S. P. F., ki so se namenili v Metz, na prvo veliko povojno prireditve na osvobojenem ozemlju. Brez šuma so prihajali posamezniki in čete, opremljene z rožami, prapori in potnimi potrebščinami; dohod množic na vlak se je izvršil v najlepšem redu, brez prerivanja, vpitja in nervoznih povelj. Tudi vožnja, ki je trajala do popoldneva, ni nudila posebnih presenečenj, izzemšči razgled na mesta, vasi in pokrajine, opustošene po vojni. Kdor je videl puščavo, ki jo je povzročila vojna v Galiciji ali na Goriškem in v dru-

gih slovanskih deželah, se mora čuditi pisavi francoskega časopisja, ki opisuje v najgroznejših barvah razdejanje francoskih pokrajin.

Stotine francoskih telovadcev se niso ulegle pečati z vojnimi posledicami imele so pred seboj drug cilj: tekmo v Metzu! Plovni prekopi, razrušena selišča, vojna pokopališča, tovarne in strelski jarki so le trenutno zaposlili misli mladih telovadcev. Peljali so se tekmovat v Metz; mislili so, kako bi tam kar najbolje mogli dvigniti slavo svojega društva in narodno čast, za katero pravi Francoz žrtvuje vse.

Lahen dež je rosil, ko smo zapuščali dolgi vlak v Metz. Iz velike, masivne kolodvorske stavbe, prave trdnjave premagane nemštva, so se vsipali roji telovad-

cev kakor čebele iz panja. Praporniki in trobentači so oprostili svoje prapore in instrumente ovojev, čete so se brez vpitja uvrščale krog svojih praporov. V vzornem redu so nastopali telovadci v čete k odhodu v mesto. Na čelu vsake čete je korakal prapornik, za njim pa zbor trobentačev in bobnarjev ter ostali telovadci. Vsak četnik je dobil takoj ob izhodu od vodstva Zvezine pisarne listek z naslovom stanovališča čete in vodnika skozi mesto. Brez zamudnega in mučnega povpraševanja so korakale čete z glasno godbo na čelu skozi trdnjavo Metz v svoja prenočevališča. Vzorni dohod se je vršil v najlepšem redu, ob gluščem bobnanju in trobentanju. Pripravljala pisarna in disciplina telovadcev sta se obnesli. Lahke in lične zastave najraznovrstnejših oblik, prožen korak in strumno obnašanje telovadcev, vse to je napravilo utis na meščanstvo te nemške trdnjave, ki šteje 22 vojašnic in je vsebovalo pred in med vojno po 30.000 vojakov. Lično vojaško mesto je ta dan odmevalo glasove francoskih telovadskih koračnic in je izgledalo kakor taborišče. Kamor si se podal, povsod si srečal četo ali gručo telovadcev, ki so si ogledovali mesto. Kroja pa nimajo enotnega; skoraj vsak odsek je drugače oblečen. V tem oziru je pogled na orlovske čete mnogo lepši, ako ga ne kaze posamezniki, ki so nepravilno ali zanikarno oblečeni, ali pa se nedisciplinirano obnašajo.

Nastanili so čete telovadcev v šolah, zavodih in hotelih ter vojašnicah. Ker je Metz tako bogat na vojašnicah, so menda vsem mogli preskrbeti vojaške postelje (kavalete) s slamnatimi postelnjaki in svežimi rjuhami. Nam Slovencem, ki smo kot poslanstvo naše O. Z. prišli na to prireditve, je ugajalo zlasti dostojno obnašanje, olikano vedenje telovadcev in ravnotako zadržanje občinstva napram katoliškimi telovadcem. Vojaška in politična oblast ter mestna uprava so na razne načine podpirale ta veliki tabor katoliške mladine Francije. Meščani so se prijazno ali vsaj indiferentno pravilno zadržali, ko so srečavali čete ali posameznike po ulicah in v javnih prostorih. Niti ene žaljive ali prezirljive kretnje, še manj žaljive besede, pretnje ali celo surovega napada od strani brezvernih ali drugače mislečih ni bilo moč opaziti. Ti ljudje pač pripadajo narodu s staro kulturo in umejo, kaj je svoboda in kakšne dolžnosti in pravice nalaga svoboda državljanom. Kdaj bomo prišli pri nas do tega spoznanja in takega ravnanja?

Kaj so si mogli misliti fini, kulantni Francozi — izvečine Parižani — v Mariboru in na Bledu, ko so videli divjati naše nasprotnike? Da naš narod, ki ima v svoji sredi take ljudi, pač še nima prave kulture in ne smisla za pravo svobodo! Zato moramo tako obnašanje obsojati tudi kot protinardno, narodu zelo škodljivo.

Potem, ko so se čete odpočile in osnažile od dolge vožnje ter se uredile v svojih nočevališčih, so nastopile kolone pot po določenih ulicah na glavni trg med mogočno stolno cerkvijo in lepo mestno hišo. Od mraka do 10. ure so odmevale ulice od krepkih korakov, rogov, bobnov in številnih godb štirih kolon po tisoč telovadcev iz vseh delov Francije, ki so se ustavile na trgu k večerni slavnosti (*retraite aux flambeaux*, bakljada). Po kratkem pozdravnem nagovoru so odpeli tisoči ob spremljanju godb in fanfar marzeljezo (francosko narodno himno), potem pa so defilirale neštete čete, burno pozdravljane od občinstva, mimo Zvezine zastave. Zopet je zavalovalo za pol ure mesto v burnem siju bakelj in trušču rogov, fanfar, bobnov in godb, tlak se je potresal pod krepkim korakom tisočev. Kmalu pa je objel nočni mir trdnjavo. Telovadci so legli k počitku, da si zbero moči za tekme, ki so napovedane že za zgodnjo jutranjo uro.

Lahna megla je še pokrivala in hladila Metz in okolico, zgodovinsko pokrajino ob stočiču Mozele in Seille. Metz s svojimi 60.000 prebivalci in 12.000 vojaštva vseh vrst orožja, razdejan l. 451. od Hunov, je postal v srednjem veku glavno mesto Lotaringije, ki je pripadala ponovno Franciji in Nemčiji. Od 19. nov. 1918 je Metz zopet francoski. Prebivalstvo je po večini ponemčeno. F. G. S. P. F. je nastopila s svojo prvo veliko povojno prireditvijo v Metzu iz istih razlogov, kakor naša O. Z. v obmejnem Mariboru.

Telovadišče je bilo prirejeno na ravnem, s travo poraslem otoku Ile Saint Symphorien med trdnjavami ob vodah, v obsegu približno 160.000 m². Hladno jutro jasno nebo, ptičji spev in krasna okolica je ugodno vplivala na razpoloženje tekmovalcev, ki so se pričeli že pred peto uro zjutraj vsipati v malih četah čez most pod visokim mestnim obzidjem na telovadišče. Točno ob petih se je začela tekma telovadcev; uro pozneje so začeli tekmovati trobentači, bobnarji in godci na posebnem prostoru.

J. H.

(Dalje.)

Smotreno urejena okrepitev mišičevja potom telovadbe.

Dr. M. Justin.

(Konec.)

Pri tej priliki naj opozorim vse odseke, da zbirajo le zdrave mladeniče in naj polagoma vadijo vaje, stopnjevaje jih le previdno, če hočejo izvežbati izborne telovadce, lepo vzrasle Orle, s krepkim mišičevjem, močnim srcem in vedro glavo. Kdor pretirava že od začetka, naj si zapomni, da bo kmalu izgubil veselje do telovadbe, ker mu srce ne bo sledilo. Vsi odseki bi morali dati svoje člane preiskati zdravniško na to, če imajo člani normalno zdravo srce. Marsikdaj se skriva srčna napaka v kakih prsih, ko bi človeki ne mislili. S pretiravanjem pa si mišičevja ne utrdimo, mišičevje ne bo nastalo močnejše, debelejša, nasprotno bo oslabeledo. Kar se tiče srčne napake, omenim, da ti slučajni niso za tako telovadbo, kakršna se proizvaja v telovadnicah, za te mora biti posebna telovadba. Kdor svojega srca v miru, kadar počiva, ne čuti, kdor se preveč hitro ne utruji in ga sapa ne muči, ozir. da dobi dosti sape pri dihanju po kaki težki vaji, zlasti pri napetem in nevarnem položaju, utriplje hitreje, ni treba, da bi bila to že srčna napaka. Najsigurneje seveda je pa, da uho in oko izvedenega zdravnika tu odloči. Dokler pa ni mogoče vseh odsekov preiskati z ozirom na srce in pljuča, naj vaditelji pazijo, da 1. dajo vsakemu njegovi telesni konstituciji primerne vaje; 2. da ne puste pod nobenim pogojem v interesu odseka samega nobenemu pretiravati pri vajah. Polagoma, stopnjevaje naj se vsak izpopolnjuje, da dobi močno mišičevje in lepo vzraslo telo. Vpoštevaj naj se tu doba pred 24 leti in doba po 25 letih. Narava ne ljubi skokov. Vsemu se privadimo, toda polagoma, stopnjema.

Naj navedem za to le dva zgleda: 1. Solnčne kopeli. Zdrave so, če jih sistematično udeležuješ, škodujejo ti, če jih nepravilno, skokoma uporabljaš. 2. Voda. Utrjevanje z vodnimi procedurami je silno važno in doseže gotove uspehe, če jih sistematično rabiš; škodujejo pa, če jih čez mero in pretiravano uporabljaš. Pomlad nastopi. Solnce tako toplo začne sijati, da te mika na travnik; vležeš se na solnce na pol slečen, ležiš tam par ur; kaj se ti drugi dan zgodi? Glava te bo bolela, da, celo prehlad čutiš v nosu, kljub solncu. Sistematično bi moral rabiti solnčne kopeli tako: prvi dan jutraj sežuješ čevlje do gležnjev, vsedeš se na klop in pustiš obsijati noge

razgaljene do gležnjev 5 minut. Nato se napraviš in greš po delu. Popoldan zopet isto 10 minut. Tretji dan: Noge do kolen in roke do komolcev 1 četrt ure dopoldne, 1 četrt ure popoldne. Četrti dan: isto 1 četrt ure, nato 1 četrt ure v senco z razgaljenimi nogami in rokami, popoldan zopet.

Peti dan: Cele roke in cele noge 1 četrt ure na solncu, pol ure v senco, vedno se obračaš pri tem ležeč na suhi podlagi, deski ali močni odeji.

Šesti dan: Noge, roke in prsi razgaljene, pol ure, vedno se obračaje na solncu, pol ure v senci, nato še enkrat isto; popoldan zopet.

Sedmi dan: Razgaljeno celo telo. Vležeš se na pripravnem solnčnem prostoru, ki je zavarovano proti severu s plotom ali zidom, na suho podlago, desko ali odejo, obračaš se vedno ležeč sedaj na hrbtu, sedaj na trebuhu, nato na levo in desno stran. Glavo pokrij s slamnikom. Pol ure, nato pol ure v senco (nač, kakor si), da se ohladiš. Tri četrt ure na to ponoviš isto zopet na solncu, iz tega zopet v senco, da se ohladiš, nakar se napraviš in greš po delu. Popoldan isto dvakrat.

Osmi dan isto, deveti dan ravno tako. Deseti dan počitek, enajsti dan pa lahko povečaš čas še več in senco zameniš z vodo s tem, da se opereš in omiješ in nato shladiš in posušiš.

Če si ob jezeru ali vodi, lahko nato menjaš z vodo celotno in greš, mesto v senco, kar v vodo, plavaš in se giblješ, dokler nisi izmučen, nakar pa pojdi na solnce, se posuši in leži ondi, dokler ti je prijetno. — To je sistematična solnčna kopel. Kdor je blagodejno vplivanje te kopeli videl na bolnikih in občutil na lastnem telesu, ta tega ne more dosti preceniti. Ves se poživi, utrdi. Koža mu postane črnika-sta, kmalu izgleda kakor zamorec. Prisilil je svoje telo, da se je akomodiralo tem razmeram. Tudi ne dobiš s tem nikdar opekline, solnčnega pika, nikdar te ne bo bolela glava. Delaj pa nesistematično; bolela te bo glava, koža te bo pekla, seveda koža tudi ne bo nikdar postala za dalj časa črna.

Ta zgled sem zato navedel, ker sem hotel pokazati, kako se mora tudi s telovadbo le sistematično delati, če hočemo doseči to, kar hočemo: Krepko, gibčno mišičevje, prožnost duha, krepko srce, krep-

ka pljuča. Narava se mora enostavno akomodirati, ker se vsemu privadi. Da se pa more privaditi, je pa potrebno, da si preskrbi krepkih mišic itd. In hvala Bogu, v organizmu je vse tako urejeno, da se to tudi doseže, kakor sem zgoraj ravno pokazal. Svoje mišičevje, svoje celo telo si torej s sistematično telovadbo zdrav telovadec vedno utrdi. S pretiravanjem in brez sistematičnosti pa le pokvari, oslabi. Če te še tako mika, da bi hitro obvladal veletoč, ne sili prehitro. Lepše ga boš naredil, če polagoma napreduješ, če se ne siliš, pa tudi z večjo gotovostjo.

Pogoj, da si okrepi zdrav, mlad človek svoje živčevje v telovadbi, so torej sistematično gojene vaje s primernim odmorom in nadomestilom za porabljene snovi.

Pri telovadbi pa delujeta srce in pljuča precej skupno, odvisno drug od drugega. Če pljuča globoko diha, pomagajo srcu, podpirajo srce, da more hitreje in silneje goniti kri po telesu in vsesavati zopet došlo iz telesnih delov. Če so pljuča zdrava, ima srce lahko delo, če so pa pljuča bolna, zarasla v svojih ovojih, pa ovirajo silno delovanje srca, ki mora gledati, da se temu na kak način odpomore in akomodira. Pri delu trpi torej srce dvakratno, če so pljuča bolna.

Ohraniti si zdrava pljuča je torej naš važni cilj pri telovadbi. In res. Pljuča si s telovadbo lahko zelo utrdimo, okrepimo. Po istem principu, kakor se vse okrepi, čimbolj se rabi. Čimbolj se diha v pljučih, čimveč zraka vanje vdihavamo, tembolj se morajo razširiti, tembolj jaka postajajo. To pa zlasti dandanes, ko ljudje tako malo važnost polagajo na globoko dihanje v pisarnah, v posameznih strokah obrtov (krojači, čevljarji itd.), ki sede sključeni cel dan doma v hiši in ne dovolijo niti par minut svojim pljučam, da bi se pošteno raztegnila. Zrak se v njih ne izmenjava dosti, procesi življenja zaostajajo vsled neuporabe in ni čuda, če se v takih nezračnih pljučih prej naseli tuberkuloza in razni katari. Prah, osobito prah iz sob, prah iz obleke, prah iz poda, po katerem se hodi in žalibog tudi pljuje, je nosilec raznih glivic, bakterij, ki povzročajo s prahom vdihane v naših pljučnih stanicah razna obolenja. Kjer se dela, je pa vedno prahu v izobilju. Zlasti v raznih obrtnih lokalih in žalibog tudi v nekaterih — telovadnicah. Moje stališče je: bolje ne telovaditi, kakor v zaprašenih telovadnicah! Kako naj se pljuča utrdijo, če jih obenem z globokim dihanjem pri vsaki težji vaji oško-

dujemo s tem, da jih napolnimo z najrazličnejšim prahom in s tem tudi z glivicami najrazličnejših vrst. Važna zdravstvena zahteva je: Kolikor mogoče telovaditi na prostem; ali če to ne gre, vpoštovati »higieno telovadnic«. Zato bi moral biti nastavljen v odseku vedno poseben gospodar, ki bi skrbel, da se to izvede, ker sicer nam telovadba več škodi kakor koristi.

Lepa je telovadba, lep je telovadec, krasna je misel gojiti telovadbo higiensko, sistematično (odmor in nadomestilo izgube snovi, brez pretiravanja).

Ko gledam naše Orle, se mi oko veseli, srce se radosti ob pogledu, kako so se nekateri krasno razvili v zdrave, čile, krepke mladeniče. Vsi oni so to, ki niso pretiravali in so sistematično gojili v mladosti telovadbo. Živčevje se jim je utrdilo, pljuča razširila, srce utrdilo, mišičevje pa krasno razvilo. Če pa pogledam tudi nekaj onih, ki vsled svoje mladeniške, krepke volje vstrajajo v vrstah telovadcev kljub temu, da vedo, da več ne morejo napredovati, pa sem žalosten. Pozna se jim na obrazu, na mišičevju, da so pretiravali ali pa, da jim srce ne sledi v povečanih naporih. Vse te prosim, naj ne nadaljujejo s pretiravanjem. Pred vsem: Higieno v telovadbo! Sistematično v telovadne vrste.

Kaj pa s temi, ki so slabotni in ki tudi žele telovaditi? Tudi ti lahko telovadijo, toda le: 1. v prosti naravi in v higienskih telovadnicah, 2. zanje primerne vaje.

S tem, da telovadijo tudi ti, si lahko izboljšajo svoje stanje; srce si utrdijo, da vsaj ostane na isti višini moči, pljuča si gotovo okrepijo in mišičevje zboljšajo. Za te do sedaj izbranih vaj pri nas nisem zasledil. Potreba bi pa bila. Saj je toliko naših Orlov, ki hočejo ostati Orli, ki se jim je organizacija priljubila, da bi brez nje težko živeli, ki so pa telesno slabotnejši, brez lastne krivde. V poštevi bi tu prihajali skupni izleti v veliko večji meri kot do sedaj, lahka turistika, lažji sporti. Tu naj bi kdo, ki je v tem izobražen, podal nekaj praktičnih navodil, stvari bi mnogo koristil. Vpošteval naj bi se n. pr. sistem »Müller«, ki je v Nemčiji zelo razširjen in se imenuje: higienska zdravstvena telovadba.

Skušal sem v kratkem razložiti, kako si s sistematično telovadbo krepimo svoje srce, pljuča in celo mišičevje, opozoril pa obenem na možne napake pri telovadbi. Naj bi se to vpoštevalo vselej in povsod — v prosep te lepe mladinske organizacije.

Iz III. knjige Esdre¹ (3, 4, 1—60).

(Prosto po latinščini.)

Kralj Darij je priredil veliko večerjo vsem svojim dvornikom in vsem oblastnikom Medije in Perzije in vsem dostojanstvenikom, pretorjem, svetovalcem in prefektom, ki so bili pod njegovo oblastjo, od Indije do Etiopije, iz 127 pokrajin. In ko so jedli in pili do sitega, so se vrnili. Tedaj je šel kralj Darij v svojo spalnico in je zaspal.

Medtem so trije mladeniči, njegovi telesni stražniki, rekli drug drugemu: »Povejmo vsak svoj pregovor, ki naj bo moder; tistemu, katerega pregovor bo najmodrejši, bo dal kralj velike darove; oblekel ga bo v škrlat, iz zlate čaše bo pil, spal pa bo na postelji, okovani z zlatom. Dal mu bo voz s pozlačenimi vajeti, pokrivalo iz tančice, krog vratu zlato verižico. Na drugem mestu poleg Darija bo sedel radi svoje modrosti in sorodnik Darijev bo imenovan.« Nato so napisali vsak svoj rek, jih zaznamovali in položili pod zglavje kralja Darija ter rekli: »Ko bo kralj vstal, mu damo svoje napise. Komurkoli izmed nas bo prisodil kralj in perzijski oblastniki, da je njegov rek najmodrejši, tistega bo zmagal.«

Prvi je napisal: Vino je močno.

Drugi: Kralj je močnejši.

Tretji: Ženske so najmočnejše; nad vsem pa zmaguje resnica. —

Ko je kralj vstal, so vzeli vsak svoj list in so mu dali, da je bral. In poslal je služabnike, da skličejo vse oblastnike, perzijske in medijske, dostojanstvenike, pretorje in prefekte. Sedli so k posvetovanju in pred njimi se je prebralo, kar so mladeniči napisali. In kralj reče: »Pokličite mladeniče, oni bodo razložili svoje izreke.« Ko jih pokličejo, vstopijo. Tedaj jim pravi: »Razložite nam to, kar ste napisali!«

Začne prvi, ki je hvalil moč vina, rekoč: »Možje, kako zelo obvladuje vino vse ljudi, ki ga pijejo! Zapeljuje pamet; prazen dela razum kralju in siroti, sužnju in svobodnemu, revnim in bogatim. Vsako srce obrača k brezskrbnosti in prijetnosti, ne

spominja ne na žalost, ne na dolžnost. Vse želje dela častne, ne zmeni se ne za kralja, ne za oblastnika. Ko so se napili, pozabijo na prijatelje in brate; ne dolgo za tem zgrabijo za meče drug proti drugemu. Ko so se potopili v vino in se spet dvignejo, ne vedo, kaj so storili. Možje, ali se ne odlikuje vino? Kdo misli, da toliko zmore, kakor vino?« Nato obmolkne.

Nato povzame besedo naslednji in začne proslavljati kraljevo moč: »Možje, ali niso odlični tisti ljudje, ki imajo v svoji oblasti zemljo in morje? Toda kralj prekaša vse; on jim gospoduje in karkoli jim poreče, to store. In če jih pošlje nad bojevnike, gredo; rušijo gore, zidovja in stolpe. Sovražnik jih mori, oni pa pobijajo njega. Besedi kraljevi se ne izognejo. Če zmagajo, prineso kralju ves plen. Podobno tudi vsi drugi, ki se ne bore in ne vojskujejo, ampak obdelujejo zemljo; brž ko požanjejo, donašajo kralju davek. Če edini on sam reče: Ubijajte! ubijajo; poreče: Pustite! puščajo; če pravi: Udarite! udarijo; Pokončujte! pokončavajo; Zgradite! in zgrade; Poderite na tla! in podirajo; Zasadite! in zasade. Ves narod in mogočnjaki ga ubogajo. On se nasloni, pije in zaspi, ti pa stojte krog njega na straži in ne morejo po svojih potih in opraviilih, ker čakajo na ukaz njegove volje. Možje, kako bi potem takem ne bil kralj najimenitnejši v svoji slavi?« In utihnil je.

Tretji, ki je slavil ženske in resnico, — imenoval se je Zorobabel, — prične govoriti: »Možje, ni kralj velik, ne množica ljudi, tudi vino ni na prvem mestu. Kdo jim torej gospoduje? Ali niso ženske rodile kralja in vsega ljudstva, ki vlada nad morjem in zemljo? Iz njih so rojeni vsi, one so vzgojile tudi nje, ki so zasadili trte, iz katerih teče vino. Izdelujejo obleko za vse ljudi, narodu ustvarjajo slavo, ljudje se ne morejo ločiti od ženâ. Če so si zbrali zlata in srebra in vseh dragocenosti, pa ugledajo žensko lepe postave in zunanjosti, vse to pridobljeno bogastvo popustijo in k njej hite, jo gledajo zamaknjeni in požeje bolj kot zlato, srebro in vsako dragocenost. Človek zapusti svojega očeta, ki ga je izredil in svoj domači kraj ter se pridruži ženski. Podari ji svoje srce, ne spominja se več ne očeta, ne matere, ne domovine. Iz tega jasno vidite, da vam ženske zapovedujejo. Ali vam ni žal? Človek vzame svoj meč in gre na pot, krade in

¹ Tretja in četrta »knjiga Esdre«, iz katerih je vzeta ta spis, spada v ono vrsto takozvanih apokrifnih (skrivnih) knjig, katerih vsebina je močno podobna vsebini knjig sv. pisma. Sv. pismo je pisano po navdihnenju Sv. Duha, česar tem knjigam sv. Cerkev ne priznava; zato jih ne moremo imenovati sv. pismo ali knjige sv. pisma. Ker pa so bile te knjige v velikih časih pri Judih in prvih kristjanih kot vzpodbudno berilo, zaradi njih lepe in vzvišene vsebine, se nahajajo v nekaterih izdajah sv. pisma kot dodatek.

pobija, prebrede morja in reke, vidi leva, zaide v temine. Ko je dovolj nagrabil, pri-goljufal in nakradel, ponese svoji ljubljenci. Človek ljubi svojo soprogo bolj kakor očeta ali mater. Mnogi so zblazneli radi svojih žena, sužnji so postali radi njih. Koliko se jih je pogubilo in usmrtilo, koliko jih grešilo zaradi žensk! Verujte mi, velik je kralj v svoji mogočnosti, vse krajine trepečejo v strahu, da ga ne bi razžalile. Videl pa sem Apemo, hčer Bezakovo, ljubljenko čudnega kralja. Sedela je poleg nje-ga na desni, vzela je diadem raz njegovo glavo, ga posadila na svojo glavo, z roka-mi pa je tolkla kralja na levici. Pri vsem tem jo je gledal, kot bi padel z neba, se smejal, če se mu je ona nasmehnila, če pa se je jezila, se ji je prilizoval, dokler ni bila spet prijazna.

Možje, ali niso močne ženske? Velika je zemlja in vzvišeno je nebo, kdo bi mogel kaj takega storiti kot one?»

Kralj in njegovi svetovalci so se spogledali. Mladj govornik pa zopet povzame besedo in govori o resnici: »Možje, niso-li močne ženske? Velika je zemlja, vzvišeno je nebo in hiter je tek solnca, ki v enem dnevu prevozi svojo pot krog zemlje. Ali pa nista veličastvo Njega, ki je to storil in veličina resnice močnejša kot vse drugo? Vsa zemlja kliče resnico in nebo samo jo blagoslavlja. Vse ustvarjene reči se ma-jejo in tresejo pred njo, ničesar ni v njej krivičnega. Vino je krivično, krivičen je kralj, krivične so ženske, krivični so vsi otroci človekovi, vsa njih dela so krivična. V njih ni resnice, v svoji hudobiji bodo poginili. Toda resnica ostane in se krepi vekomaj, živi in biva iz stoletja v stoletje. Ona ne dela izbire, ne razločka, ampak kar je pravično, to daje vsem, tudi krivičnim in hudobnim; iz njenih del potekajo vsem dobrote. V njeni sodbi ni krivice, ampak neustrašeno kraljuje z močjo in veličastvom. Slavljén bodi Bog resnice.«

Nehal je govoriti. Vsa ljudstva so kli-cala, rekoč: »Velika je resnica in najmočnejša.«

Tedaj mu pravi kralj: »Prosi, če želiš še kaj več, kakor to, kar imaš zgovorjeno, in dal ti bom, ker modrejši si kot tovariša; meni najbližje boš sedel in boš moj sorod-

nik imenovan.« Mladenič pa reče kralju: »Spomni se, o kralj, obljube, ki si jo storil na dan, ko si zasedel prestol! Rekel si, da pozidaš Jeruzalem in da vrneš vse svete posode, ki so jih vzeli Jeruzalemu; te posode je že Cir odbral, da jih tja nazaj pošlje tedaj, ko je uničil Babilonijo. Ti si zaobljubil sezidati tempelj, ki so ga sežgali Idumejci ob času, ko so Judejo pokončali Kaldejci. In kar zahtevam in prosim, o veličastvo, je to, da izpolniš obljubo, ki si jo storil Kralju nebes.«

Tedaj vstane kralj Darij, ga poljubi in piše pisma vsem oblastnikom in ostalim uradnikom, da naj spremijo njega in njegove tovariše na poti v domovino, ko bodo odšli, da pozidajo Jeruzalem. Vsem namestnikom, ki so bili v Siriji, Feniciji in Libanonu, je pisal pisma, naj vozijo cedrov les iz Libanona v Jeruzalem, in naj pozidajo mesto. Pisal je tudi vsem Judom, ki so se vračali iz Babilonije v Judejo, da so svobodni. Noben namestnik, oblastnik ali poveljnik naj ne prekorači praga njihovih mest. Vsa pokrajina, ki jo imajo, naj bo prosta bremen. Idumejci naj zapuste judovske utrdbe, ki jih imajo zasedene. Za templovo zidavo bo dal vsako leto 20 talentov, dokler ne bo dovršena. Poleg tega jim hoče dati še 10 talentov na leto, da morejo vsak dan sežigati žgalne daritve, kakor jim veli postava. Vsi, ki se vračajo iz Babilonije, da zgrade mesto, naj bodo prosti; pravtako njihovi potomci in vračajoči se duhovniki. Dal je pisati glede vzdrževanja duhovnikov in ukazal dati jim sveta oblačila za tempeljsko službo. Tudi glede levitov je pisal, da se mora poskrbeti za njih vzdrževanje do dne, ko bo dovršena hiša božja in sezidan Jeruzalem. Tudi glede varuhov mesta je dal napisati, da jim bo dal zemlje in plačo. In dal je vse posode, ki jih je vzel Cir iz Babilonije, in vse, kar je obljubil Cir, je ukazal izvršiti in poslati v Jeruzalem.

Ko se je bil ta mladenič vrnil, je dvignil svoje obličje proti Jeruzalemu in je poveličeval Kralja nebes, rekoč: »Od tebe izhaja zmaga, od tebe modrost, od tebe iasnost. Jaz pa sem tvoj hlapec. Slavljén bodi, ki si mi dal modrost. Slavlil te bom, o Gospod, Bog naših očetov.«

Priprava na vojaško službovanje.

Pred vojsko se je na Slovenskem po prizadevanju ljubljanskega g. knezoškofa začela organizirati priprava mladeničev na npravno nevarni čas vojaškega službovanja. Priredili so se v l. 1913 in 1914 na nekaterih krajih za okoličanske rekrute tečaji, ki so združevali telesne in duhovne vaje s primernimi informativnimi in vzgojnimi predavanji. Začetkom vojske je izšla knjižica, sestavljena iz vzgojnopoučnih sestavkov in molitvenika za naše vojaške novince. Ta knjižica naj bi kot dober tovariš spremljala fanta iz domače hiše in družbe v kasarniško življenje tujih mest in ga pomagala ohranjevati dušno zdravega; v npravno okuženem ozračju naj bi ga spominjala na Boga in na domače, na dušne koristi in potrebe ter ga obvarovala propalosti in odtujenja narodnim svetinjam. Pozornost vzgojiteljev in voditeljev mladine se je vzbudila in lepo se je začelo delo, ki naj bi nadaljevalo društveno vzgojo tudi v vojaških letih in skušalo obvarovati fante pohujšanja v tujini.

Danes zopet hodijo novinci v vojake. Zopet zapuščajo rodno vas in naša društva mnogi fantje, ki morajo dalje od doma kot prej: v Dalmacijo, Srbijo, Bosno, Makedonijo. Nekdaj so živeli v mestih, kjer so vsaj enkrat na mesec mogli k sveti maši in vsako nedeljo popoldne v katoli-

ško cerkev, ako so le sami hoteli. Katoliškega duhovnika so videli vsak dan. Vojaški duhovnik jih je večkrat obiskal, med vojsko jih je spremljal povsod, kamor jih je vrgla vojna usoda. Starši ali sorodniki so jih lažje dosegli v Ljubljani ali v Celovcu, kakor jih morejo danes v Splitu, Tuzli, Nišu itd. Obhajali so vse katoliške praznike, se udeleževali deloma procesij in izkazovali po postavah čast Svetemu Rešnjemu Telesu.

Današnje razmere so mnogo neugodnejše za dušno skrb naših vojakov. Izvečine žive v krajih, kjer ni katoliških cerkva in duhovnikov. Vez z domačo hišo je težja. Tovariši so po vojski še bolj posuroveli, prostost in prilike za slabo so večje. Dobrega doseže vojakovo dušo malo, tem več pa slabega. Kateri vpliv bo zmagal? Ali je tudi najbolje vzgojen fant pri 19 letih že zadosti npravno utrjen, da se ne bo nakazil, pohujšal? Ali ni mogoče danes, v svobodni, narodni državi kako poskrbeti, da bo mladost naših fantov v vojaški službi vsaj toliko, če ne bolje dostopna dobrim vplivom in obvarovana slabih vplivov, kakor je bila pred vojsko?

Prijatelji, vzgojitelji mladine, razmislajte in storite, kar morete! Narodni dobitniki lahko postanete, neminljivih za slug si beste nabrali.

—er.

Gojimo lahko atletiko!

Ivan Plevelj.

Povojni čas stoji v znamenju sporta. Pokret za zopetno obnovitev njegovih različnih panog se je iz središč sportnega delovanja na Angleškem, v Ameriki, Švedski in drugih zapadnih državah zanesel tudi v naše kraje. Tu so se novemu klicu odzvali v prvi vrsti sportni klubi, medtem ko so naše telovadne organizacije posvetile temu gibanju premalo pažnje. In vendar bi bile ravno one v prvi vrsti poklicane, da se zavzamejo za gotove panoge sporta, ki so danes vsaj pri nas skoro izključni monopol nogometnih klubov. Mislim na lahko atletiko, ki tvori najlepši del ne le sporta, temveč tudi telovadbe kot take.

Ko so se po prevratu reorganizirali naši telovadni odseki širom Slovenije, je bila večina telovadcev popolnoma neorientirana in je slepo sledila tradicijam pred-

vojne dobe, ne oziraje se na novi duh časa, ki je zahteval novih načel tudi v telovadbi. Telovadci so se posvetili skoro izključno vadbi na bradlji in drogu, kvečjemu še na krogih in konju, medtem ko so lahko atletiko, kot tek, skok in razne mete skoro popolnoma zanemarili. Neizogibna posledica teh napačnih metod je bilo pomanjkanje zanimanja za telovadbo in iskanje novih, včasih uprav izrednih metod in programov, ki naj bi zopet strnili vrste telovadcev. Orlovska Zveza je o priliki mariborskega tabora napravila prvi korak v novi smeri s tem, da je sprejela med spored tekmovalnih vaj tudi skok, tek in suvanje krogle. A preko najpreprostejših sestavin lahke atletike tudi tedaj še nismo prišli.

Da se v naših vrstah požiivi zanimanje za lahko atletiko, naj sledi tu nekaj splošnih navodil za vadbo različnih njenih

panog. Kot že omenjeno, se lahka atletika deli v tri skupine: v razne vrste teka, v skoke in mete. Oglejmo si na kratko posamezne teh skupin.

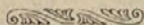
Tek se vadi lahko na krajše razdalje, kot so: 100 m, 150 m ali 200 m in na daljše, od 400 do 2000 m. Tek na 5 km ali več, kot so tekali tekmovalci tudi na letošnji olimpijadi, menda ne bo našel dosti privržencev med našimi telovadci. Pri krajših razdaljah naj se vadi po načelu: doseči kar največjo hitrost. Da se to omogoči, je treba paziti na pravilen start (odgon) in na način teka. O začetku teka so že vsem znana pravila za mariborski zlet, o načinu naj omenim le, da se teče najbolje po prstih z velikimi koraki, z rokami krepko mahajoč in brez upoštevanja dihanja. Ista načela veljajo za tek na 400 m. Pri daljših progah je treba vaditi najprej vztrajnostni tek, paziti se mora na globoko, redno dihanje in hranitev moči do zadnjega, ker tu odloči vztrajnost, ne več hitrost.

Skoki se delijo v štiri vrste: v skok na višino, v daljavo, sestavljeni skok v višino in daljavo in skok na višino ob palici. Glede prostega skoka v višino velja pri nas še vedno zastareli »turnerski« sistem Nemcev. Skoro vsi naši telovadci skačejo naravnost, z nogama v prednosu, se poslužujejo pri tem deske za odskok in za merilo vrvice, napete ob stojalih. Ta način je danes zastarel in ni na zapadu že več v navadi. Skače se brez deske, namesto vrvice se rabi lahek lesen drog in skakalci se poslužujejo angleške in ameriške tehnike, s katero se doseže višina do 1 m 70 cm, rekord čez 1 m 90 cm. Zalet Angležev je poševen, skakalec, ki se odžene pri skoku z levo nogo, priteče od desne strani, dvigne pri odskoku najprej desno nogo v višino in se nekako vodoravno prevali na drugo stran droga. Tudi skok v daljavo se izvaja brez deske. Mojstri v tem skoku

so dosegli daljave nekaj čez 7 m. Pri sestavljenem skoku velja pravilo: na enkratno višino naj se vzame dvojna dolžina, oboje torej v razmerju 1 : 2. Pri tem skoku se seveda skače naravnost. Pri vseh treh vrstah se lahko skače tudi brez zaleta. Najlepši skok je oni ob palici v višino, a je, žal, pri nas le malo znan. Pri tem skoku se telovadec poslužuje močne palice, ki jo drži z desno roko v podprijemu v višini napete vrvice (droga), z levo 50 cm nižje v nadprijemu. Zalet mora biti hiter in močan. Tik pred vrstico zapiči telovadec palico v tla, se odžene z eno nogo (desno) in v najvišji, t. j. mrtvi točki skoka potegne levo roko k desni navzgor, da pride telo vodoravno čez vrstico. V istem hipu odrine palico od sebe in prosto odleti na nasprotno stran vrvice. Na ta način se lahko doseže višina do 3 m, a na mednarodnih tekmah so prvovrstni skakači že presegli 4 m.

Meče se disk, kopje, kladivo ali pa se suje krogla. Pri nas je le zadnji način meta v navadi, drugi se še niso uveljavili.

Pred težko atletiko ima lahka marsikako prednost. Medtem ko so za prvo sposobni le od narave posebno trdni ljudje, je druga bolj splošna in tudi za slabotnejše pripravna. Izvaja se na prostem, svezem zraku ter ni treba zanjo nobenih dragih in težavnih priprav. Zato jo lahko gojijo odseki brez telovadnice ali orodja. Njena največja prednost pa je, da postane telovadec gibčen in sorazmerno razvit, kar ga za javne nastope napravi sposobnejšega kot one, ki vadijo le stojo in veletoč, a so pri tem okorni in brez elegance izvaja par težkih vaj. Pri javnih nastopih in prireditvah na prostem bi razne lahkoatletične točke napravile nedvomno najlepši vtis in bi mnogo pripomogle k večjemu razmahu orlovske misli med ljudstvom.

Vaje na kombiniranem orodju.

Namen telovadbe ni le pridobivanje moči, zdravja, telesne lepote in gibčnosti. ampak tudi pridobivanje in stopnjevanje spretnosti.

Spretnost je lastnost, ki je nasprotje nerodnosti, neokretnosti, trdosti, lenosti. Telovadec si moč pridobiva še do 40. leta in čez, v gibčnosti in spretnosti pa more napredovati le do 25. leta. Izjemo tvorijo le ljudje, ki začno šele pozno telovaditi in vsled tega do neke meje v vsaki

starosti kot nerodni začetniki morejo napredovati. Sestavna dela spretnosti sta gibčnost (okretnost, gibljivost udov) in prisrčnost duha, predpogoj pa po daljši vaji pridobljeno poznanje lastnih telesnih sposobnosti in pogum.

Vsaka vaja nekoliko goji tudi spretnost. Le malo pripomorejo k nji težne vaje vsled svoje počasnosti, vaje na mestu in enostavne ali le preprosto sestavljene vaje na orodju. Mnogo bolj si pridobivamo

spretnost s skokom, zlasti pa z vajami, pri katerih telovadec zaporedno, v nepretrgani zvezi, vadi na dveh ali celo več orodjih. Take vaje imenujemo vaje na kombiniranem orodju (za isto vajo sestavimo ali kombiniramo dvoje ali več orodij v gotovi razdalji in smeri). Take vaje zahtevajo mnogo spretnosti, t. j. gibčnosti, prisotnosti duha, vaje in poguma. Zaradi teh zahtev te vaje niso za začetnike primerne, le lažje izmed njih so za manj sposobne, večina teh vaj pa je primernih le za dobre telovadce, katerim nudijo lep užitek in dajo možnost do višje stopnje napredka.

Kombiniramo lahko istovrstna ali raznovrstna orodja, v isti ali v različni smeri, v razni oddaljenosti in višini. Dva skoka zapored v isti višini, ki naj ju preskoči telovadec obenem, ali pa z vmesnim skokom, enako dve kozi v razni višini in razdalji nudita celo vrsto novih vaj. Enako dve vsopredni bradlji, lestvi v poševni

ali vodcravni legi, dvoje ali več brun, plezalnih drogov, vrvi.

Ne posebno težke so vaje, pri katerih se združuje skok s kozo (pred ali za vrvico), ali z bradljo, krogi, drogom, mizo, konjem. Tudi sestave s krogi — skakalna vrvica, drog, bradlja, koza, konj večinoma niso pretežke. Pač pa stavijo večinoma visoke zahteve na telovadčevo spretnost kombinacije: drog-bradlja, koza-konj, koza-miza in vaje, pri katerih se uporablja pročna deska.

Da ne zanemarjajo telovadci nobene vrste telesne izpopolnitve, mora biti skrb vaditeljev. Tudi moramo poleg moči dvigati gibčnost in spretnost, ki sta enakovredni lastnosti, v življenju še potrebnejši kakor neokretna moč, katero spretna uporaba stopnjuje in stori bolj uporabno. Zato naj se odkaze v načrtih telovadbe — tudi za javne nastope — primerno mesto tudi vajam na kombiniranem orodju. —f—

IZ VODSTVA J. O. Z.

Pogreba škofa dr. Mahničarja so se udeležili od predsedstva 4 bratje.

Predsedstvo se je razdelilo v sledeče odseke: a) tajniški, b) organizatorični, c) naraščajski d) prosvetni, e) uredniški, f) glasbeni, g) gospodarski in h) odsek za Poslovnik.

J. O. Z. izda vzorce za poslovne knjige odsekov, ki se razpošljejo vsem okrožjem in odsekom. J. O. Z. in Č. S. O. S. stopita vsaka zase v mednarodno zvezo katoliških telovadcev.

II. slovanski orlovski tabor se vrši leta 1922. v Brnu približno sredi avgusta.

Pri blagoslovljenju orlovskih praporov se dovolj kumovanje (botrice). Trobojni trakovi niso obvezni, pač pa dva kratka žalna traka z napisoma: Koroška, Primorska.

Prosvetni odsek je začel izdajati osnutke predavanj za fantovske večere v obliki francoskih publikacij. Vsa tvarina se razdeli v več poglavij, poglavja v oddelke in ti v posamezna vprašanja.

Pesamezna poglavja bodo obsegala v glavnem:

1. organizacije: temeljna načela, vzgoja in pouk, prireditve, sorodne, nasprotno, mednarodne organizacije...

2. dom: družina, higijena, hiša, stanovanje...

3. občina: samouprava, naloge, pravice, gospodarstvo, funkcionarji...

4. država: oblast, oblika, ustava, razni zakoni, zunanja politika, statistika...

5. narod: neodrešeni, Jugoslovani, Slovani, narodnost, zgodovina, vodilni moči...

6. vera in cerkev: cerkev in država, versko življenje, zakon, verouk, misijoni, apologetika...

7. socialno vprašanje: načelna, soc. vzgoja, zakonodaja, sistemi...

8. narodno gospodarstvo: narava, delo, kapital, trgovina, združništvo...

Orlovska pesmarica se ponatisne. Vse naše vaje se instrumentirajo za tamburaške zборе.

Uredi se hospic za Orle a) stalno s 6 posteljami v Ljudskem domu, b) pripravijo se prenočišča za slučaj tečajev.

Pisarna J. O. Z. se preseli v Ljudski dom II.

Pripravljalnemu odboru vsake delne Zvezine prireditve se dodata dva člana predsedstva, in sicer eden za organizatorično, drugi pa za tehnično delo.

Br. predsednik je osebno čestital župniku in pisatelju Finžgarju k 50 letnici. Jubilar se je jako pohvalno izrazil o gibanju orlovske organizacije.

Izdajo se »Spomini orlovske slavnosti« (po Slov. Straži) v posebni brošuri.

Seja vodstva J. O. Z. se vrši dne 6. marca ob 11. uri.

Novoustanovljeni, oziroma poživljeni odseki: Žužemberk, Polčane, Izlake, Gorenja Ponikva, Loka pri Zid. mostu, Galicija pri Celju, Sv. Marjeta nižje Ptuj, Št. Jurij pri Grosupljem in Smlednik.

Poročili so se br.: Hočevar Henrik (odsek Mirna), Janez Pušar in Jožef Langerholz (oba iz škofeloškega odseka).

Umrli so br.: Novak Viktor, član šentjernejskega odseka, Anton Morič, vaditelj jeseniškega odseka in Recelj Janez, predsednik šentjernejskega okrožja.

Lastne prireditve so imeli sledeči odseki (v mesecih dec., jan., febr.): Žužemberk (akademijo, združeno s slovesnim sprejemom), dijaški v Št. Vidu (akad., združeno s slovesnim sprejemom), Hrušica (akad. in družabni večer), Šmihel (akad.), Trata (sprejem članov in igro), dijaški Orel v Ljubljani (akad.), Kranj (akad.), Predoslje, Kamna gorica, Jesenice, Sv. Jakob v Ljubljani, Sv. Peter v Ljubljani, Trebnje, Trbovlje, Maribor, Sevnica (vsi

akademijo); orlovske nastope, združene z igro, odseki: Lom, Št. Jurij pri Grosupljem, Trbovlje, Stopiče, Jezica, Ormož, Mokronog, Mar. Nazarje, Ig in Komenda.

NAŠI DELAVCI.

Stanko Premrl, ki je uglasbil Sardenkovo orlovsko budnico »Orli kraljevi« in ki vneto dela v orlovskem pevsko-glasbenem odseku, je bil odlikovan z redom sv. Save V. razreda.

Makso Peterlin, član vaditeljskega zbora J. O. Z., je bil na zagrebški univerzi promoviran za doktorja prava.

Jože Pirc, predsednik J. O. Z., je postal računski svetnik pri knjižgovodstvu deželne vlade v Ljubljani.

Milka Zupančič, podpredsednica Orliške Zveze, se je poročila z g. Francem Pichlerjem, zel. uradnikom v Mariboru.

Delavcem v naši organizaciji izrekamo bratske čestitke!

Pesnikom! Orlovska Zveza namerava izdati drugi del pesmarice. Skladateljem pa manjka primernih besedil. Zato prosimo pesnike, da pošljejo besedila, ki bi bila primerna za orlovske koračnice.

Godbam! V kratkem prejemo naše godbe prepise prostih in vaditeljskih vaj za leto 1921. Vsaka godba naj se potrdi, da se je kmalu nauči. Po Veliki noči se izvrši revizija vseh godb. Vsaka godba bo morala pri reviziji igrati vaje. Le one godbe bodo smele sodelovati pri taborih, katere bo revizija spoznala za to sposobne.

Nove koračnice. Proti odškodnini dobe naše godbe prepis nove koračnice Zrinjsko-Frankopanske, katero je instrumentalna za pihala g. Jakel. Naročila naj se pošiljajo naravnost na br. Dolinarja, vodjo salezijanske godbe na Rakovniku. — V delu je tudi že St. Premrlova Orlovka budnica.

Klavirske skladbe za proste in vaditeljske vaje za leto 1921. so izšle. Vse igralce opozarjamo, da jih počasi igrarajo. Radi tega se igrarajo lahko tudi na harmoniji. Takoj, ko telovadci znajo pravilno izvajati vaje ob glasnem štetju, naj se jih začno učiti izvajati ob spremljanju harmonija ali klavirja. Kjer pa je mogoče, naj pritegnejo katerikoli tudi orlovsko godbo k vaji. Doseči moramo z vztrajno vajo, da bo godba naše vaje podpirala, ne pa ovirala. V ta namen je potreba, da telovadci in godci vsak zase, pa tudi skupno pridno vadijo. Upamo, da bomo na letošnjih delnih Zvezinih prireditvah videli tozadevni napredek!

Glasb. o. O. Z.

Tamburaši, ki želite orlovskih skladb za tamburice, se lahko v tej zadevi priporočite na sledeča naslova: Č. g. kaplan Ojsterž, Sv. Križ na Murskem polju, Štajersko; Tamburaški zbor Krekove prosvete, Ljubljana, Alojzijevešče. Proti odškodnini vam bodo ustregli s prepisi not.

Ob 50 letnici pisatelja župnika Fr. S. Finžgarja je predsedstvo J. O. Z. čestitalo slavljencu, ki je marsikatero uro svojega dela podaril tudi orlovskemu gibanju. Ko na tem mestu ponavljamo Orli svoje čestitke odličnemu prosvetnemu delavcu, ki je globoko prodril s svojim spoznanjem v skrivne globine slovenske ljudske duše in zna z redko bistroumnostjo ločiti zrnje od plev, prinašamo sledečo sodbo o naši organizaciji in njenem delovanju izpod njegovega peresa (v pismu predsedstvu J. O. Z. dne 16. febr. 1921):

»Orel se je razmahnil za čuda. Naj bo nositelj in branitelj naše kulture med narodom zlasti v tem času strašne posurovelosti. Zarod, ki ga bo on vzgojil, utegne biti edini steber vere in naroda. Bog živil!«

Kako se giblje slovensko liberalno sokolstvo v Ameriki. Neodvisen dnevnik v Clevelandu, »Enakopravnost«, priporoča v št. 22 z dne 27. jan. t. l. pod naslovom: Oživitve Sokolstva, naj se Slovenci v Clevelandu zopet oprimejo sokolske misli, ki je med njimi že čisto zaspala. »Plemenita sokolska ideja, katere namen je vzgajati narode telesno in npravstveno, je narodu še potrebna, da ga napravi sposobnim za boj proti temnim silam, ki hrepene po povratku srednjeveških časov, ki so tudi med nami v Clevelandu jako aktivne. Mi pozivljamo napredni slovenski živelj v Clevelandu, da se v tem pogledu nekaj ukrene, kajti drugače bomo nekega dne spoznali, da, medtem ko smo mi spali, so bili na delu drugi, ki so spravili žito pod streho, nam pa je ostalo samo še strnišče.« — Ista številka pa prinaša tudi inserat, ki razodeva, da je sokolska misel v Clevelandu že zelo živa. Osokolile so se nemreč Sokolice. Ukrepile so še pred tem pozivom »nekaž v tem pogledu, da napravijo narod sposobnim za boj proti temnim silam« in da pomagajo oživiti plemenito sokolstvo za telesno in npravstveno vzgojo naroda. Inserter pripoveduje:

Dne 29. jan. priredijo Slovenske Sokolice št. 62 S. D. P. Z. svoj plesni venček v Sl. N. Domu točno ob 7. uri zvečer. Vabljeni so vsi znanci in prijatelji na to domačo zabavo, ki bo prekašala vse druge prireditve. Na sporedni točki so: ljubavni listki na posameznika, vedeževalka, ki bo odkrila vsako tajnost zaljubljenih. Zaročenci, ki bi si radi znižali stroške, naj se požurijo 29. jan. priti v Sl. N. Dom. Kdorkoli je v kaki zadregi, bodiši da ima krč v želodcu, tega se bo pozdravilo kar z domačimi arenjami. Medvedova kuharica pa pravi ... itd. Suhadolnikov France pa pravi, da bo tako godel, da bodo šli vsi brez podplatov domov. No ja, to bo pa res fajn! Vsi v soboto na plesni venček v Sl. N. Dom. Vstopnina prosta. Vabijo Slovenske Sokolice.

Tako ujediniuje plemenita misel vedeževalko, godca, kuharico, Sokolice in njih znanca, vzgaia narod telesno in npravstveno ter ustvarja novo veliko pokolenje!

IZ KRAJA V KRAJ

Bogoinski odsek (Prekmurje) v vseh ozirih pridno deluje. Telovadi, bere, poje in ima redne fantovske večere. V februarju nas je obiskal zastopnik O. Z., na ljubomski tečaj smo pa poslali dva brata. Upamo, da bo naš odsek s svojim delom dobro vplival tudi na druge odseke in bo v bližini, v gorah, kmalu začel ustanavljati nove odseke, ker ljudstvu ugaia lepa in poštena orlovska družba.

Cerknica. Pred voško zelo močan orlovski odsek je vojna popolnoma razrušila. Med vojno je bilo v telovadnici polno vojaškega orožja. Ko je pa vojna minula, je naš br. kapl. Skobe začel na novo urejevati društvo. Zbral je mlade fante (15 jih je, od 12. do 16. leta) in je uredil tamburaše. To je bilo koncem leta 1919. Potem se je začelo razvijati društveno življenje. Priredili smo večiger, sredi leta 1920. pa smo popravili orodje in

telovadnico. Udeležili smo se slavnosti na Bledu, ker nam v Maribor ni bilo mogoče iti. V telovadbi nam ni bilo še mogoče napredovati, ker smo premladi; ko bi bilo vsaj nekaj več starejših fantov! O božiču in na Sv. Treh kraljev dan smo priredili predstavo, pri kateri smo igrali dvojini tamturaši: starejši od prej, in mlajši. Sedaj mislimo, da bomo napredovali. Če bo šlo tako naprej, upamo kmalu kaj več doseči. (Op. ur. — Začnite s telovadbo in oživite prejšnje okrožje!)

D. M. v Polju. Odsek šteje 40 rednih in 10 podpornih članov. Dva člana sta pri vojakih (pri godbi Jadranske divizijske oblasti v Mostarju). Odsek ž njima stalno dopisuje. Naraščaja ima do 30, naročnikov »Mladosti« pa 24. Kako delujemo? Ob času vojske je spalo vse naše delovanje, dasi je bil odsek pred vojno že precej razvit. Vzrok: vojaška suknja in vojna psihoza. Dokaj fantov se je vrnilo iz vojne nepokvarjenih, dasiravno so se križala marsikatera mnenja, ki so bila prej skupna. Vsi so pa želeli tistega društvenega življenja, ki je vladalo pred vojno. Najprej se je začela organizirati godba. Pristopili so prejšnji in pritegnili tudi mlajše. Začeli smo tudi telovaditi. Kmalu smo imeli občni zbor. Pa kako mrtvaško je izgledalo! Nobenega navdušenja, nobenega resnega stremljenja, kakor bi se ne poznali več. Tisti, ki smo hoteli delati, smo spoznali, da bo treba tisto notranjo vez, ki nas je prej vezala, z jekleno močjo zopet napeti. In kako? Kakor z neba je padla misel: fantovski večeri. Prirediti smo jih začeli vsakih 14 dni. In uspeh? Da, danes lahko trdimo, da edino fantovski večeri so pri nas poživili odsek, dasiravno še ni vzoren, ker bo moral prej še vsak izvojevati marsikatero zmago nad samim seboj. Pri fantovskih večerih so se obravnavale različne snovi aktualne vsebine. Seveda je k poživitvi pripomogla tudi telovadba pod spretnim vodstvom br. Rozmana in godba pod neumornim br. Svetkom. Velik razmah pa je pospešila odsekova akademija, okrožna javna telovadba in mariborski tabor. — Drugi občni zbor je potekel dokaj živahneje, čeprav še ne čisto po Poslovniku. Sprožila so se različna vprašanja in dale smernice za naprej. Upamo, da bomo napredovali tudi v tem letu. Takoj v začetku poslovnega leta nas je zadela bridka izguba. V prerani grob je legel najboljši in najdelavnejši član našega odseka, Iv. Mejač. Blag mu bodi spomin! — Dne 21. febr. pa se je vršil izredni občni zbor, kjer sta se razrešila odsekovi dolžnosti okrožni predsednik in tajnik. — Končno opozarjam odseke, katerih člani so pri vojakih, da redno ž njimi dopisujejo, ker drugače — kakor mi je znano — se jih mnogo izgubi.

Jesenice. Eden izmed najstarejših orlovskih odsekov, jeseniški Orel, je skupno z orliškimi krožkom priredil 23. jan. notranji nastop, ki je privabil ne le iz domačega kraja, ampak iz cele Gorenjske mnogo prijateljev orlovskega dela. Okusno okrašeno dvorano je napolnilo nad 500 gledalcev. Ob domači godbi je nastopilo okrog 70 telovadk in telovadcev (naraščaj je nastopil že prejšnjo nedeljo), ki so skoro tri ure izvajali zelo pester spored: rajalne pohode, proste vaje članov, članic, vadiateljev in lastne odsekovne proste vaje; vaje Orlic, z orodjem (zastavice, venčki, šopki, obroči, šerpe, palice), skupinske vaje Orlic, mečevanje Orlov, skupinsko rajanje Orlic (rdeči cvetovi); orodna telovadba vrst: Kor. Bela, Jesenice, vzorna vrsta, in sicer so nastopili na drogu, bradlji, konju, kozi, krogih, s skokom. Proizvajali so tudi prav težke vaje. Poleg predpisanih vaj so nastopili Jeseničani z mnogimi lastnimi skladbami, ki razodevajo stremljenje po napredovanju. Med telovadnimi

točkami so izročili Orli častne diplome br. župniku Čuku, ustanovitelju jeseniškega odseka, ki je prvi uvedel v katoliško delavsko društvo telovadbo, br. Dolinarju, jesen. kaplanu (voditelju petja in godbe) in br. Fr. Klinarju, tovarn. uradniku (učitelju telovadbe). Kratki nagovori (br. župnik Čuk: o gorčičnem zrnu orlovskih začetkov na Jesenicah; urednik »Mladosti« br. J. H.: o ciljih in delu Orlov; preds. O. Z. br. Jos. Pirc: o vzgoji orl. naraščaja in o spominu na t. Tončka Moriča) in pozdravi (1. načelnika jesen. odseka br. Maksa Žena in preds. br. Arneža) so vzgno, no vplivali na navzoče.

Lepo uspelemu nastopu je sledila kratka zabava ob mizah. Cela prireditev je napravila ugoden vtis in pokazala, da na Jesenicah pridno delajo na prosvetnem polju. Čast zavednim delavcem!

J. H.

Ježica — Orliški krožek. Kmalu po mariborskem taboru se je ustanovil naš krožek. V začetku je imel precejšnje težkoče od strani nasprotnikov kakor tudi od strani naših somišljenikov. Toda lepa orliška organizacija nas je izpodbujala k delu in šle smo naprej preko vsega nasprotovanja. In res se nismo varale. Danes šteje naš krožek že 30 rednih članic — telovadkinj. Pričele smo tudi z nabiranjem podpornih članic in upamo, da dosežemo pri teh tudi precejšnje število. Tehnično delo gre dobro, tako da bomo meseca marca dokončale predpisane vaje. Telovadbo vodi marljiva načelnica sestra Ivanka Ramovš brez vsake pomoči odsekovih vadiateljev. Učimo se tudi krožkove vaje, katere je sestavil br. načelnik. V preteklem letu smo že dvakrat nastopile pri akademijah v Društvenem domu in tako smo že prestale prve skušnje javnih nastopov. Tudi telovadba gojenk pod vodstvom sestre podnačelnice Angele Šušteršič napreduje jako dobro. Nekaj članic krožka sodeluje tudi pri igrar. Sedaj smo se že začele pripravljati za odsekovo javno telovadbo, ki se vrši 22. maja. Največjo pozornost pa obračamo na delna Zvezina tabora v Kranju in na Bledu, kamor poletimo polnoštevilno. Vsem sestram širom Jugoslavije ključemo sestrski Bog živi in na veselo svidenje na Zvezinih taborih!

Sv. Križ pri Lutomeru. 1. febr. sta nas obiskala br. predsednik O. Z. in urednik »Mladosti«, ki sta izrazila zadovoljnost z delovanjem naših Orlov in Orlic. Bodrilni nagovori in primerni nasveti, ki smo jih slišali ta večer, so nas še bolj navdušili za orlovsko delo. Starejši člani so zopet začeli telovaditi, zato upamo, da bomo Križevci pri nastopih v Ptuj in Lutomeru dobro nastopili.

Sv. Križ pri Mariboru. Aha, to je tisti Sv. Križ, ki spi — si bodo mislili bralci »Mladosti«. Toda le počasi, prijatelji, da nas ne boste krivo sodili. Članek v 1. številki »Mladosti« je zagledal luč sveta najmanj štiri mesece prepozno, in sicer v dobi, ko smo se že mi krepko zavzeli za telovadbo in za izobrazbo. Menda je bilo več odsekov neposredno po mariborskem taboru malo utrujenih. Zlasti mi na deželi smo bili meseca avgusta in septembra preoblojeni s težkim delom, poleg tega pa tudi še nismo imeli novih članskih vaj, a starih ponavljati ni bilo veselja. Članek v »Mladosti« bi torej bil vsaj deloma upravičen dva meseca po taboru, potem pa smo se hitro zopet oprijeli dela z novimi močmi. Pod vsestransko poživljalnim vodstvom načelnika br. J. H. ki se je udeležil telovadnega tečaja meseca oktobra v Mariboru, se je vršila redna telovadba po določenem načrtu teden za tednom, počenši od prvega listopada. Odsek šteje 15 rednih telovadcev, ki so se udeleževali tudi poučnih večerov v pohvalnem številu. Dvakrat so člani nastopili kot pevci pri

prireditvi Bralnega društva, dne 6. febr. pa sami uprizorili dve zanimivi igri s petjem. Odsek si je že nabavil krogo, drog, ročke in v najkrajšem času dobi bradljo. Dosedanji stroški, okrog 1000 K, so se poravnali deloma s prostovoljnimi prispevki, deloma pa s čistim dobičkom prireditev. — Imamo še mnogo lepih načrtov, ki pa še za sedaj ostanejo naša skrivnost. Tako torej spimo pri Sv. Križu zimsko spanje!

Orlice — Sv. Križ pri Mariboru. Po mariborskem taboru je naš orliški krožek priredil dve predstavi, »Večna mladost in večna lepota« ter »Sv. Cita«. Telovadba se je udeleževalo počenši z 12 nov. več ali manj redno do 15 članic. Ob gotovih prilikah smo imele izobraževalne sestanke, ki so bili dobro obiskani. Ustanovile smo si tudi časnikarski odsek, kojega članice imajo nalogo, agitirati za krščanski tisk. Jako lepe so nove proste vaje za članice, katere nas poučuje naša nova načelnica sestra N. G., ki je bila na ljubljanskem tečaju meseca septembra. Naš krožek ima še sicer mnogo nasprotnikov, ki kažejo svojo ljubezen do nas z obrekovanjem, pa se jih nič ne bojimo, ker vemo, da so vsi pametni in dobri ljudje na naši strani. Naše dosledno in neustrašeno delo bo gotovo tekom časa izpodmaknilo tla vsem neupravičenim predsodkom, ki jih imajo posamezniki o nas. Bolj namreč, kakor kje drugje, je ravno pri nas tik ob severni meji naše države treba napeti vse sile, da se organizira mladina v krščanskem smislu; to nalogo pa zasleduje v prvi vrsti naše izobraževalno društvo v svojem orlovskem odseku in orliškem krožku.

Orlovska akademija v Mariboru. Na Svečnico je priredil mariborski odsek telovadno akademijo, ki je kolikortoliko dobro uspela. Strogi kritik bi rekel: Je in ni, ni in je. Kljub temu pa smo lahko ponosni na uspeh, saj je to bil uspeh dela odseka, ki se ima boriti z najrazličnejšimi težavami, kakoršnih drugi bratski odseki ne poznajo. S to akademijo se je začelo v odseku živahnije delo, vnelo se je novo življenje in tudi zanimanje za odsek raste vidno. Gostoljubno dvorano, telovadnico čč. šolskih sester je napolnilo vzlic malenkostni reklami občinstvo vseh slojev tako, da je bila na blizu polna. Akademijo je otvoril moški zbor s pesmijo J. Sicerla: »Bratom Orlom«. Sledila je deklamacija: »Naša pesem«, zložena od našega člana br. Romana Bendeta. Deklamaciji so sledile proste vaje članov za leto 1921, izvajane z vneto in voljo; opazila se je le zakasnelost nekaterih gibov, kar pa ni kvarilo celotnega vtisa. Gojenke so izvajale vaje za l. 1921 z veliko vneto. Po deklamaciji O. Župančičeve »Kovaška« so članice izvajale proste vaje za l. 1921 z ritmično enakomernostjo in preciznostjo, da se je občinstvo kar divilo. Mesto skupine članov je samostansko vodstvo preskrbelo srečnoizbrano skupino gojenk. Po kratkem odmoru so sledile lepe simbolične vaje članic, ki so se s celo dušo vživele v simbolične gibe in tako svojo nalogo izvrstno rešile. Zatem je govoril br. predsednik J. Barlé, ki je žel za svoj zares orlovski govor iskreno priznanje občinstva. Nato so vodili člani vaje s palicami brezhibno, S. Mara Snuderlova pa je deklamirala pesem S. M. Elizabete »Slovenski rod, Tvoj dan je vstal«! Naraščaj je izvedel vaje za l. 1921 zelo lepó. Želeti bi bilo le, da bi se resen starejši vaditelj z vso vneto lotil naraščajske telovadbe. Temu je sledila najdičnejša točka sporeda: »Predice« (simbolične vaje); izvedle so jih gojenke in članice tako dovršeno, da so se morale vaje na splošno zahtevanje občinstva ponavljati. Nato je napovedano skupino članov nadomestil ljubki prizor: »Življenje ob po-

toku« z metuljčki in cvetkami; izvajali so to točko otroci pod vodstvom čč. šolskih sester. Lepo uspelo akademijo sta zaključili dve pesmi: »Ljubica« (mešani zbor) in »Na goro« (moški zbor). Glavni režiser prireditve je bil br. Kramberger, ki je pokazal, da razume svojo nalogo. Točka je sledila točki brez mučnega odmora in je to zelo dobro vplivalo na povabljen občinstvo. — Akademija nam je pokazala potrebo, da se z vso vneto posvetimo organizaciji in popravimo vse, kar smo dosedaj zanemarjali. Telovadbi se mora posvečati več ljubezni in volje; od vsakega, ki javno nastopa, pa se mora pričakovati temeljita priprava.

B. R.

Ljutomer. Da bi nam prihranila velike stroške pošiljanja članov k tečajem v Ljubljano, je O. Z. priredila za Mursko polje in Slovenske gorice pri nas kar dva tečaja. 31. jan., 1. in 2. febr. smo imeli organizatorični, 13. do 16. febr. pa tehnični tečaj. Oba, zlasti drugi, sta bila povoljno obiskana in upati smemo, da bosta rodila obilo dobrih sadov.

Preč, g. dekanu Ozmecu izrekamo najudanejšo zahvalo za požrtvovalno gostoljubnost nampram voditeljem in mnogim udeležencem tečaja. Njegov zgled naj svetli vsem prijateljem poštene mladine!

Ljutomerske Orlice pridno delajo. Redno vrše svoje telovadske sestanke in dekliske shode, pri katerih se urijo v govorništvu. 2. in 13. febr. so igrale z lepim uspehom igro: Fabiola in Neža. Prvič je sodeloval tudi orlovski tamburaški zbor iz Križevcev na Murskem polju.

Radgona. K tehničnemu tečaju v Ljutomer od 13. do 16. febr. smo poslali tudi mi svoje zastopstvo. Bratje so iz tečaja prinesli novega, svežega duha v naš odsek, ki bo v Ptuj dokazal, da zopet pridno dela in je živa straža na meji slovenstva.

Radovljica. Gotovo so že marsikje mislili, da je radovljiški odsek izginil. Bil je pa res nevarno bolan. Toda izredni občni zbor je zopet vrnil odseku red in zadovoljnost. Upamo, da bo sedaj kmalu zopet stal odsek na isti stopnji kakor prej. Opaža se že sedaj zopet večja udeležba pri telovadbi, kakor tudi pri fantovskih večerih. K temu je mnogo pripomogel tehnični tečaj, katerega je vodil br. Rihar. Ako bodo fantje vztrajali in se urili kakor so sedaj pričeli, jim bo mogoče postaviti pri tekmi v Kranju dve tekmovalni vrsti za nižji oddelek, kar bi pomenilo velik napredek. To jim tudi ne bo težko, ker se vidi, da so fantje tehnično precej zmožni. Težko pa je prizadet odsek in okrožje z izgubo bratov, ki so morali odriniti v vojaško službo. Prirejen jim je bil prav prirčen poslovilni večer. Upamo, da se bodo kmalu zopet vrnili v našo sredo. — Orlice so zelo vztrajne, dasi se morajo boriti z mnogimi težkocami. Enako lepo uspevajo tudi vsi naraščaji, posebno članski. Dramatični odsek z dobrim uspehom deluje, kar je predvsem zasluga g. režiserja. Upamo, da se take bolezni ne povrnejo več v odsek in da nam bo mogoče kmalu prirediti akademijo.

Št. Rupert. Dolgo časa molčimo, a delujemo tiho in vztrajno. Brez sredstev je nemogoče napredovati. Največji dohodek pri naših društvihi pa donesajo nedvomno igre. Zato smo po končani vojni obrnili svoj pogled na oder, napravili nove kulise, ki so stale okrog 10.000 K, tako, da je zdaj oder res kras naše dvorane. V letu 1920. smo uprizorili 7 iger. — Imamo do 30 naraščajnikov, ki z mladostnim veseljem telovadijo in igrajo. Uprizorili so 2 igri (Snežuljčico in Ptijci kralj) s telovadbo. Zanje smo kupili 15 popolnih in 10 nepopolnih krojev, kar jih je še bolj vnelo in navdušilo. — Na-

ročili smo prapor. »Mladosti« dobivamo po 16 izvodov. Da je bilo mogoče vse to kupiti, je tudi zasluga posojilnice, dobrotnikov, deklet in fantov, ki so sodelovali pri igrah. Bog plačaj vsem! — Vojaška služba nam je vzela 4 člane, med njimi načelnika. Da je bil mož na svojem mestu, priča dejstvo, da smo v Mariboru od okrožja postavili največje število telovadcev (za proste in vaditeljske vaje po 10). Marsičesa nam manjka. Predvsem zmognih vaditeljev za orodje. Da se bo odpomoglo v tem oziru, priredimo od 13. do 19. febr. v Št. Rupertu okrožni tečaj pod vodstvom br. Barleta. Opaža se med brati premalo bratstva. Poučnih sestankov je premalo; tu bo treba zdravnika. Kaj pa nasprotniki? Ko se je obnovil Orel, so ga hoteli z vpitjem in surovostjo spraviti s sveta. Vršili so se ponočni napadi, posvali so nas, a zastoj. Danes se jim povračuje. Prišel je med nje razdor, kmalu bomo lahko rekli o njih: Naj počivajo v miru! Mi pa z delom in napredkom pokažimo svoje maševanje.

Slivnica pri Celju. Tudi v našo zapuščeno Slivnico je prisvetila luč spoznanja in potrebe organizacije in izobrazbe. Ustanovili smo si Orla, h kateremu je pristopilo takoj 23 članov. Zahvaljujemo se zato bratoma celjskemu okrožnemu načelniku in tajniku celjskega odseka, ki sta pripomogla k tej ustanovitvi ter poučila novi odbor o njegovih dolžnostih.

Šentviško okrožje. Med vojsko se je šentviško okrožje priključilo »Ljubljanskemu okrožju« v nadi, da se bo v širšem krogu uspešneje razvijalo. Pokazalo pa se je nasprotno. Zato se je dne 24. okt. vršil okrožni občni zbor, pri katerem se je vzpostavilo staro šentviško okrožje, obsegajoče odseke: Št. Vid, Dravljice, Ježica, Črnuče, Šmartno pod Šmarno goro, Preska in Smlednik. Izvolil se je sledeči okrožni odbor: Š. Erman, predsednik, J. Rotar, podpredsednik, Jak. Škrbinc, tajnik, A. Peršin, blagajnik, A. Vodnik, tajn. namestnik, J. Jarc, blag. nam., Jože Rupnik, načelnik, Iv. Kermavner, podnač., Lampič in Dobnikar, pregl. računov, Cerar, Zagar in Zabret v razsodišče. Novi odbor je šel takoj na delo, da uredi delo po odsekih. Med sklepi, ki jih je izvršil, je zanimiv ta, da se je vsak član odbora pod globlo 10 K dolžan udeleževati vseh okrožnih sej, ki se vrše po dogovoru vselej v drugem kraju. Ta sklep se točno izvršuje in njemu je pripisovati uspeh, da pri dosedanjih petih okrožnih sejah še ni manjkalo nobenega odbornika.

Na Črnučah je bilo treba izpodbude. Okrožje je priredilo tam 8. dec. orlovsko prireditev z govori br. Terseglava, br. Dobnikarja, br. Zabreta in s telovadnim nastopom članov z Ježice. Prireditelj je mogočno vplivala ne samo na tamošnje Orla, ampak tudi na občinstvo, ki ga veselo poštene orlovске zabave in preporod naše mladine potom orlovstva. Takrat se je osnoval tudi okrožni pevski zbor, ki pod vodstvom br. Slavka Slabeta združuje vse okrožne pevske moči v močan zbor, kateri je že parprat uspešno nastopil.

Nato je prišel poziv iz Smlednika, kjer se tudi ni bilo urejeno delo v odseku. Dne 23. jan. je priredilo okrožje v Smledniku sijajno orlovsko prireditev v tamošnjih društvenih prostorih. Smleški fantje so smatrali ta dan za velik praznik in so postavili mlaje in okrasili prostore. Bil je lep dan in ljudstva je prišlo pol preveč za sicer obširne prostore. Ob velikanskem navdušenju so govorili o orlovstvu: predsednik O. Z. br. J. Pirc, br. Erman in br. Peršin, ki je kot preprost fant posebno lepo govoril o naših ciljih in vzorih. Telovadne točke

vrlih jeških Orlov so naravnost očarale občinstvo. Med smleškimi fanti in dekleti že itak obstoji izboren pevski in tamburaški zbor. Sedaj pa se je tudi telovadna misel užgala in bo krepko gorela, za kar bo skrbelo celo okrožje. — Dne 1. maja priredi okrožje na Šmarni gori velik orlovski tabor, h kateremu po povabilu tudi druge br. odseke iz bližine. — Dne 13. maja priredi v Št. Vidu celodnevno okrožni org. tečaj za voditelje odsekov, nakar se vrši okrožna seja. V juniju pa priredi okrožje svojo letošnjo večjo prireditev v Preski. — Rednih članov šteje okrožje danes 210 in 112 podpornih. Število zadnjih moramo potrojiti! Krojev ima okrožje 78. Posebno agitacijo smo razvili za »Mladost«. Dosegli smo vkljub težavam 140 naročnikov. Pojavljajo se tudi po naših odsekih krize, a z božjo pomočjo in s pravo bratsko ljubeznijo se da vse poravnati. Skupna stvar ne sme trpeti!

Zakaj umre toliko otrok, že v prvem letu starosti? Vsled predsodkov staršev, zlasti mater, da je alkohol hranivo in krepčilo.

Žganje so začeli prvi kuhati v 9. stoletju arabski zdravniki ter ga hranili v lekarnah med strupi. Ob času 30 letne vojske (l. 1618—1648) pa je prešlo v javne prodajalne. V naše kraje so zanesli žganje najbolj francoski vojaki. V 19. stoletju pa se je žganje strahovito razširilo, uporabljalo se kot vsakdanja pijača, zdravilo, hranivo, krepčilo ter duševno tolažilo.

Egipčani so že naprej določili mejo, koliko vina se sme pri posameznikih in drugih prilikah zavziti. Enako so Spartanci pili le skromno merico vina, pač pa so enkrat na leto pošteno upijanili svoje sužnje, da so na njih kazali otrokom nizkost pijanstva.

Rimski cenzor je smel izključiti senatorja vsled pijanosti iz senata in mu vzeti njegovega konja.

Pri Atencih je veljalo za glavni zločin, če se je kaka oseba magistrata upijanila. Kartażani so prepovedali upijanljive pijače oblastnikom, vzgojiteljem, vojakom in služabnikom.

Likurg iz Tracije je alkoholno zlo zgrabil pri korenini, ko je zapovedal posekati trto — zgled, ki ga je leta 704. posnel tudi Terkul iz Bolgarije.

Parlament v Albany (Amerika) je odredil, da se mora prilepiti na vse steklenice z žganjem znamenje (mrtvaška lobanja, ležeča na dveh kosteh) in kratka znanstvena razprava o škodljivosti alkohola kot pijače.

Misl. — Ko je Antistenes videl, kako se po-
višujejo močje brez vsakega vojaškega znanja v
čine vojskovodij, je rekel: »More li pismo iz mule
napraviti konja?« — Sokrates je govoril nekoč o
prekrasnem in ravnokar dovršenem poslopju vla-
darja ter je rekel: »Vse se raje, da bi videli po-
slojce, a nihče, da bi videl vladarja.« — Agazikles,
macedonski kralj, je trdil: »Kralj, ki je oče svo-
jemu narodu, ne potrebuje telesne straže.« —
»Plača in kazen,« je rekel Likurg, »sta ona dva
tečaja, ki se okoli nju suče ves človeški rod.« —
Agezilaj, kralj špartanski, se ni dal nikoli prego-
voriti, da bi ga slikali ali da bi mu postavili kipe
in se je izgovarjal: »Najlepši obraz človeka so nje-
gova dela.«

Lištnica uredništva. 3. št. »Mladosti« ne pri-
naša več tehničnih člankov, ker dobe odseki isto-
časno tekmovalne vaje in druge tehnične tiskovine.
— Članek »Paberkici iz govornišstva« se bo nade-
ljeval v 4. številki.